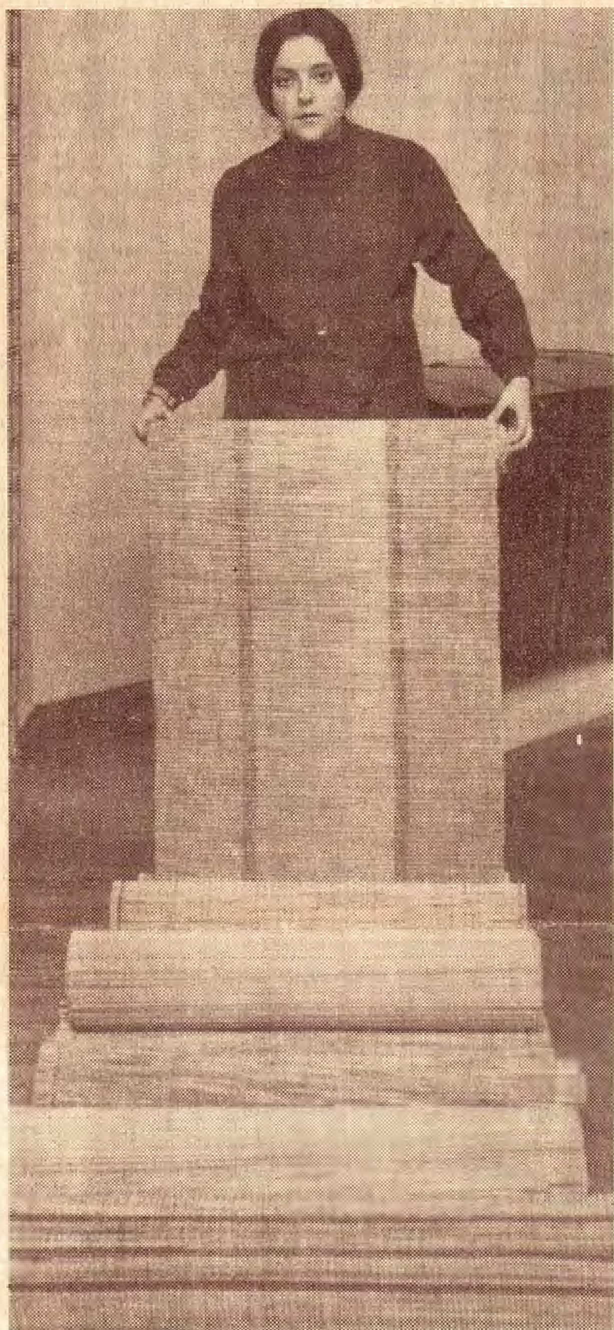
У НУМАРЫ

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 14 (736) ГОД XV БЕЛАСТОК 5 КРАСАВІКА 1970 г. ЦАНА 60 гр.

Саламяныя маты з Бельскага павета (Выстаўка народнай творчасці Беласточчыны. Беласток. Музей). Фота Цаф — Сянько.

ГАЙНАЎШЧЫНА НЕ МУСІЦЬ БЫЦЬ АПОШНЯЙ

ЗАПРАШЭННЕ ДА СПРЭЧАК

Чытачы нашага тыднёвіка гэта, напэўна, заўважылі: на працягу трох апошніх месяцаў даволі сістэматычна на старонках тыднёвіка «Ніва» паяўляліся выказванні розных людзей аб сельскай гаспадарцы Гайнаўскага павета. Сталася так невыпадкова. Наш тыднёвік звязаны з Гайнаўшчынай, як дрэва з глебай. Усе справы гэтага раёну асабліва нам блізкія, і мы лічым іх проста сваімі справамі. Таму так моцна ўсхвалявала нас так званае адставанне сельскай гаспадаркі Гайнаўскага павета. Вядома ж, што гэтая сельская гаспадарка з'яўляецца пакуль што асновай эканомікі Гайнаўшчыны. Калі яна занепала, дык і жыццё людзей таго кутка Беласточчыны не палепшыцца ў такім тэмпе, які ёсць магчымы пры нашых умовах.

Таму перш за ўсё рашылі мы правесці гэтую дыскусію, рашылі даць магчымасць усім тым, каго хвалюе суполны лёс, шчыра выказаць свае меркаванні. Спадзяваліся мы і крытычнага аналізу існуючага стану, і рэальных, магчымых да практычнага прымянення, канкрэтных прапаноў.

Ці апраўдаліся нашы надзеі?

Адназначна трудна адказаць на гэтае пытанне. Нашая дыскусія, на жаль, не сталася масавай. Не было ў ёй выказванняў гаспадароў.

А і сярод так званага грамадскага актыву Гайнаўшчыны дыскусія таксама не выклікала шырэйшага зацікаўлення.

Працяг на стар. 4

Заява была сфармуляваная геніяльна: «Да аддзела здароўя і грамадскай апекі гарадской рады народовай у Беластоку. Заява. Прашу назначыць мне пастаянную фінансавую дапамогу, бо з'яўляюся псіхічна недаразвітай і дапамогі часовай мне замала». Подпіс.

Разумеем. Заяву пісала ж не дэбілька, а нехта іншы. Што мог ён напісаць у такім выпадку? Але вось і яна сама.

У кабінет увайшла дробная, худая жанчына. Вопратка на ёй убогая да крайнасці: нейкі абарваны плашч, накінуты на адну кашулю без гузікаў, падпярэзаны абцёпаным шнурком, дзіравыя ў многіх месцах панчохі і парваныя боты. У памяшканні некалькі асоб, якія пільна сочаць за яе паводзінамі. Пачынаюць задаваць жанчыне пытанні: дзе нарадзілася, на якія сродкі дагэтуль жыла, ці мае нейкіх сваякоў і г.д. Жанчына адказвае: нарадзілася ў Тыкоціне, жыла ў нейкай жанчыны ў нейкай вёсцы, дапамагаючы ёй у гаспадарцы, сваякоў аніякіх не мае, нічога не ведае аб сваіх бацьках, ані аб выхавацелях. Потым расказвае, што мела двое дзяцей, але дзе яны і што з імі — нічога сказаць не можа.

Дауней, у абставінах вясковага жыцця, маглі яны быць у найгоршым выпадку цяжарам для бліжэйшай сям'і. У традыцыйным вясковым жыцці людзі «няпоўнага розуму» знаходзілі аднак сваё месца, дапамагаючы сям'і ў найменш складаных працах. У найгоршым выпадку апекавалася імі ўся вясковая грамадскасць, без ніякіх распараджэнняў, правам адвечнага вясковага звычаю.

Сучасныя сямейства, а асабліва сямействы гарадскія стараюцца як мага найхутчэй пазбыцца псіхічна недаразвітых сваіх членаў. У сувязі з вандроўкай народу з вёскі ў горад многія, хворыя на розум людзі, знайшліся на гарадской вуліцы ў зусім бездапаможнай сітуацыі. Бальніца ў Харошчы забяспечвае толькі невялікі працэнт запатрабаванняў у гэтай галіне. Зрэшты многіх умыслова недаразвітых няма аніякага сэнсу замыкаць у бальніцы. Ім патрэбная праца ў спецыяльных умовах — ва ўмовах аховы. Працы такой ў Беластоцкім ваяводстве амаль няма.

НЕПАТРЭБНЫЯ

Пераказаная вышэй размова — гэта тыповая карціна ў пункце грамадскага апекуна, задачы якога — дапамога людзям, няздольным самастойна раіць сабе ў жыцці. Наша падапечная — тут даволі тыповы «кліент». У актах запісана: дэбілізм сярэдняй ступені і неўроз з праявамі істэрыі. Псіхічна недаразвітыя асобы складаюць пераважна вялікі працэнт падапечных асяродка, вялікі працэнт людзей, якія патрабуюць грамадскай апекі. Псіхічна недаразвітыя людзі вельмі нешчаслівыя, нікому не патрэбныя, выкінутыя з жыцця. Апека над імі — асабліва ў гарадах — з'яўляецца істотнай грамадскай праблемай.

Стаіць тады перад намі гэтая бездапаможная жанчына, якая не дарасла да таго, каб умець раіць сабе ў складаных умовах сённяшняга жыцця.

— Чаму пані такая абарваная? Гузікі магла б такі сама сабе прышыць! Чаму кашуля нямытая ўжо год часу? — робіць папрокі адна з прысутных жанчын. — Калі так будзеце прыходзіць, не будзем зусім з вамі размаўляць. І не дамо дапамогі.

На твары жанчыны шчырыя праявы панікі.

— Не будзеце размаўляць? І не дасце дапамогі? Што я нарабіла, што я нарабіла.

Бездапаможна імкнецца згарнуць нейяк пацёпканыя шматкі, схаваць сваю бязраднасць.

Працяг на стар. 4

БГКТ ХРОНІКА

■ Сакратар ГП Янка Зенюк і выкладчык Інстытута рускай, украінскай і беларускай філалогіі ў Варшаве Анна Багроўская 11-га сакавіка сустрэліся з моладдзю беларускага ліцэя ў Бельску Падляшскім.

■ 13 сакавіка сакратар ГП у Варшаве спаткаўся з сакратаром ГП Саюза польскіх пісьменнікаў Янам Мар'яй Гісгес. Размова датычыла наступных спраў: а) каб Галоўнае праўленне Саюза польскіх пісьменнікаў запрошаных польскіх пісьменнікаў з Беларусі накіравала таксама і на Беласточчыну, дзе яны маглі б спаткацца з нашымі літаратарамі з аб'яднання «Белавежа»; б) каб устанавіць цесныя кантакты паміж ГП Саюза польскіх пісьменнікаў і літаратурным аб'яднаннем «Белавежа».

■ 18 сакавіка ў вёсцы Масціха ў Дуброўскім павеце быў арганізаваны гурток БГКТ. У склад праўлення гуртка выбраны наступныя асобы: Веслава Карней — старшыня, Яўгенія Хадзюшко — сакратар і Уладзімір Хадзюшко — скарбнік. У вясковым сходзе прынялі ўдзел кіраўнікі ГП, Ліда Антанюк і Уладзімір Паўлоўскі, інструктар ГП на Сакольскі аддзел Анатоль Севасцьянюк і актывіст БГКТ з Дубровы Пётр Германюк.

■ Камісія асветы ГП БГКТ на сваім пасяджэнні 23 сакавіка разгледзела наступныя справы: а) сродкі супрацьдзеяння ў сувязі з працэсам памяншэння ў школах дзяцей, якія навучаюцца беларускай мове, б) прапановы адносна супрацоўніцтва паміж ГП БГКТ і Беластоцкай харугвяй Саюза польскіх гарцэраў (ЗГП), в) прапановы конкурсаў для дзяцей у пачатковых школах, г) забеспячэнне агульнаадукацыйных ліцэяў у Бельску Падляшскім, Гайнаўцы і Міхалове навуковымі дапаможнікамі і літаратурай, патрэбнай пры навучанні беларускай мовы і літаратуры, д) справаздача аб рэалізацыі раней прынятых пастаноў камісіі асветы.

■ 23 сакавіка адбылося пасяджэнне прэзідыума гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку, прысвечанае ацэнцы працы аддзела ў сакавіку, увядзенню некаторых папраўкак да плана працы аддзела ў красавіку, а таксама разглядзенню некаторых арганізацыйных спраў.

(дх)

Гражына Жукоўская і Яўгенія Гуральчук на занятках гуртка беларускай мовы ў Бельскім беларускім ліцэі. На стар. 5 чытайце «Запрашаем у наш ліцэй». Фота Цаф — Сянько.

Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі

 СВЕТ

УМОВЫ ЎРЭГУЛЯВАННЯ КАНФЛІКТУ

— Згаджаемся з Савецкім Саюзам, што да неабходнасці намаганняў, накіраваных на палітычную развязку блізкаўсходняга крызісу, — заявіў прэзідэнт ААР Насер, выступаючы на сустрэчы з членамі Нацыянальнага Сходу ААР, а таксама з членамі Найвышэйшага Выканаўчага камітэта Арабскага сацыялістычнага саюза.

— ААР і Савецкі Саюз, — зазначыў прэзідэнт, — цалкавіта згодныя ў тым, што палітычную развязку блізкаўсходняга крызісу можна дасягнуць толькі ў выніку цалкавітай эвакуацыі ізраільскіх войск з усіх акупіраваных тэрыторый. Арабы, — падкрэсліў Насер, — не аддадуць ні пядзі сваёй зямлі і не згодзяцца на вядзенне непасрэдных перагавораў з Ізраілем.

ТВОРЫ ЛЕНІНА

Уладзімір Ільіч Ленін, як сцвярджае група савецкіх даследчыкаў, гэта найбольш папулярны аўтар у сусветным маштабе. Яго творы маюць найбольшую колькасць перакладаў. Дагэтуль перакладзеныя яны на 100 моваў народаў СССР і іншых краін.

Першае месца ў выдаванні твораў правадыра Кастрычніцкай рэвалюцыі, зразумела, мае яго айчына. У гады 1918—1968 кніжкі Леніна былі выдаваны амаль 11 тыс. разоў, дасягаючы гіганцкага тыражу на амаль 349 мільёнаў экземпляраў. Некаторыя ленінскія працы выходзілі больш чым 100 разоў. У гэты ж перыяд у Савецкім Саюзе выйшла больш чым 7,5 тыс. прац аб Леніне (каля 241 мільёна экземпляраў) і больш 4,5 тыс. выданняў з ленінскай праблематыкай.

Ад пачатку XX стагоддзя ленінскія творы ўсё шырэй распаўсюджваліся за граніцай на арыгінальнай рускай і на іншых мовах. Агулам у гадах 1897—1968 творы У. І. Леніна былі выдадзены ў 48 краінах амаль 4,1 тыс. разоў.

ВЫБАРЧАЯ КАМПАНІЯ Ў СССР

14 чэрвеня г.г. у Савецкім Саюзе адбудуцца выбары ў Вярхоўны Савет СССР. Савецкія людзі выберуць 1517 дэпутатаў.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР зацвердзіў склад цэнтральнай выбарчай камісіі, якую ўзначальвае Віктар Ярмілаў — слёсар маскоўскай фабрыкі станкоў «Красны Пралетарый». У склад камісіі ўвайшлі прадстаўнікі ўсіх 15 рэспублік Савецкага Саюза.

НЯЎДАЧНЫ ПЕРАВАРОТ

Выступаючы па радыё, прэзідэнт Народнай Рэспублікі Конга (Бразавіль) заявіў, што ўрад кантралюе становішча ў краіне.

Прэзідэнт М. Нгуабі паведаміў, што спроба дзяржаўнага перавароту ў Конга была зроблена групай контррэвалюцыйных эмігрантаў пад кіраўніцтвам былога лейтэнанта Кінганга. Аднак разлік Кінгангі на падтрымку з боку кангалезскай арміі, падкрэсліў прэзідэнт, не апраўдаўся.

Кіраўнік мяцежнікаў лейтэнант Кінганга, як і ўсе мяцежнікі, забіты. (ак)

 БССР

ЗАЛІК

На Беларусі адбываецца Ленінскі залік — усе добрыя справы і пачыны свае беларуская моладзь звязала з юбілейным годам, годам сотай гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна. Камітэты камсамола бачаць галоўны сэнс заліку ў тым, каб дапамагчы кожнаму юнаку, кожнай дзяўчыне не толькі павысіць узровень сваіх ведаў, але і выпрацаваць у іх патрэбнасць арганічна звязаць сваю вучобу, выхаванне і адукацыю з практычным удзелам у камуністычным будаўніцтве, у тым, каб прааналізаваць, як кожны камсамолец, кожная камсамольская арганізацыя ў цяперашніх умовах выконвае запавет правадыра «вучыцца камунізму».

Цяпер у камсамольскіх арганізацыях Беларусі падводзяцца вынікі вялікай працы. Сакратар ЦК Камсамола Беларусі Генадзь Анціпаў у сваім артыкуле «Экзамен на сталасць» станоўча ацэньвае заангажаванасць моладзі.

ВЫРАШЫЛІ

На Полацкім нафтаперапрацоўчым заводзе наватары вытворчасці вырашылі да канца пяцігодкі ўнесці ў наватарскі фонд яшчэ паўтара мільёна рублёў.

Ад рэалізацыі прапаноў рацыяналізатараў і вынаходнікаў сэканомлена пяць мільёнаў 900 тысяч рублёў.

СЕМІНАР

Семінар кіруючых работнікаў арганізацый Міністэрства меліярацыі і воднай гаспадаркі Беларускай ССР праходзіў у Мінску.

У гэтым годзе арганізацыям міністэрства трэба будзе асушыць 106 тысяч гектараў, у тым ліку 70 тысяч — закрытым дрэнажом, правесці культуртэхнічныя работы на 85 тысячах гектараў зямель, якія не патрабуюць асушэння, закласці 30 тысяч гектараў культурнай пашы, з яе на 19 тысячах гектараў выканаць поўны комплекс работ, падрыхтаваць шэсць з паловаю тысяч гектараў палёў для здабычы торфу на ўгнаенне. Сур'ёзныя меры прымаюцца для паляпшэння эксплуатацыі асушальных сістэм, агульная даўжыня якіх дасягнула ў Беларусі 235 тысяч кіламетраў. Меліярацыя выконвае надта істотную ролю ў інтэнсіфікацыі беларускай вытворчасці.

НА ВІЦЕБСКАЙ

Калектыў віцебскай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» выступіў з ініцыятывай — зрабіць юбілейны 1970 год, год сотай гадавіны з дня нараджэння Леніна, годам высокай прадукцыйнасці працы.

ПЫСІН

Выдатны беларускі пісьменнік Аляксей Пысін узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. Пысіну пяцьдзесят год.

ПЛЕНУМ

У Гомелі адбыўся пленум мясцовага абласнога камітэта КП Беларусі. З дакладам выступіў сакратар абласнога камітэта, Я. Лятачэўскі.

Пленум быў прысвечаны пытанням тэхнічнага прагрэсу ў прамысловасці, будаўніцтве і на транспарце. (ся)

 ПОЛЬШЧА

У ПРАФСАЮЗАХ

Праект змен павелічэння заработкаў рабочых і ўзнагарод для рабочай інтэлігенцыі абмеркавала на апошнім сваім пасяджэнні Эканамічная Камісія Цэнтральнай рады прафсаюзаў. Прысутныя ацанілі таксама датыхчасовы ход дыскусіі ў прафсаюзах над гэтай праблемай. Падкрэслена было, што асноўныя прынцыпы змен у сістэме эканамічных стымулаў былі адобраны рабочым класам краіны. Магчымасць павышэння заработкаў у залежнасці ад канкрэтных прадукцыйных вынікаў рабочыя калектывы лічаць далейшым крокам у напрамку павышэння самастойнасці і адказнасці прадпрыемстваў, а таксама павышэння значэння рабочага самакіравання ў выкрыванні прадукцыйных рэзерваў.

ГДАНЬСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Рада Міністраў прыняла пастанову аб стварэнні Гданьскага ўніверсітэта. Універсітэт пачне сваю працу ў кастрычніку 1970 года. Зараз у Гданьску існуе Вышэйшая эканамічная школа і Вышэйшая педагагічная школа. Высокія навуковыя і дыдактычныя дасягненні гэтых навучальных установ былі падставай да стварэння універсітэта.

ГРАМАДСКАЕ ДАБРО

24 сакавіка адбылося пленарнае пасяджэнне Цэнтральнай камісіі партыйнага кантролю, прысвечанае праблемам барацьбы з гаспадарчым злачынствам. Ва ўступным дакладзе старшыня Цэнтральнай камісіі тав. Зенон Новак сцвердзіў, што галоўным тормазам у барацьбе з гаспадарчым злачынствам з'яўляецца ўсё яшчэ выступаючае невыконванне пастаноў партыі і ўрада. Таму перад усім трэба звярнуць асаблівую ўвагу на сістэматычны і паслядоўны кантроль рэалізацыі гэтых пастаноў.

Дыскусія выявіла, што сітуацыя на адрэзку барацьбы з гаспадарчым злачынствам пастуова паляпшаецца, аднак злачынства гэтае выступае далей, выклікаючы вялікія страты ў розных галінах гаспадаркі. З эканамічнымі стратамі звязаны вялікія страты маральна-палітычнага характару — асабліва там, дзе ў нячыстыя махлярствы ўмешаны члены партыі.

ЗІМА

Сёлеташняя зіма была найдаўжэйшай зімою на працягу апошніх 50 гадоў. Найбольш да яе падобнай была памятная зіма з 1939/40 года, якая пачалася 10 снежня і працягвалася да 10 сакавіка. Характэрнай рысай сёлетняй зімы былі доўгія перыяды нізкіх тэмператур. Найбольш халодным месяцам быў снежань (сярэдняя тэмпература мінус 8,5 градуса). Падобная сярэдняя выступіла толькі 90 гадоў таму назад. У гэтым стагоддзі найбольш халодным быў снежань у 1933 годзе. (Сярэдняя тэмпература мінус 6 градусаў).

ДНІ

Традыцыйныя Дні асветы, кніжкі і друку пачнуцца ў гэтым годзе 3, а скончацца 28 мая. (п)

 ВАЯВОДСТВА

ПЛЕНУМ ВК ПАРП

26 сакавіка адбылося ў Беластоку пленарнае пасяджэнне Ваяводскага камітэта партыі. Вёў пасяджэнне член ЦК, I сакратар ВК тав. А. Лашэвіч. У пасяджэнні прымаў удзел старшыня Цэнтральнай камісіі партыйнага кантролю, пасол беластоцкай зямлі тав. Зенон Новак.

Пленум быў прысвечаны актуальнай сітуацыі ў беластоцкай прамысловасці.

З дакладам выступіў сакратар ВК С. Рубчэўскі. Ужо на пачатку выступлення ён адзначыў, што наша прамысловасць дасягнула значна большай, чым было планавана на гэту пяцігодку, дынамікі прыросту глабальнай прадукцыі. У структуры прамысловасці наступаюць карысныя змены, якія адпавядаюць грамадска-гаспадарчым умовам і патрэбам нашага ваяводства. Добрая сітуацыя наглядаецца ў машыннай прамысловасці, у прамысловасці будаўнічых матэрыялаў, шкляной, тэкстыльнай, швейнай, металёвай і электратэхнічнай прамысловасцях. Вялікае дасягненне таксама — павелічэнне экспартнай прадукцыі ў 2 разы.

Аднак, з другога боку, выступае ў нас вельмі многа фактараў, якія перашкаджаюць у хуткім развіцці прамысловасці. Часта здараецца, што дасягнуты прырост прадукцыі паглынае павялічаны ўклад працы. На многіх прадпрыемствах наглядаецца надмерна высокі прырост колькасці рабочых. Гэта аказала свой адмоўны ўплыў на прадукцыйнасць працы. Напрыклад, высокі прырост глабальнай прадукцыі ў 1966—69 гадах атрыманы быў на 54,1% у выніку павелічэння колькасці рабочых, і толькі на 45,9% коштам павелічэння прадукцыйнасці.

Гэтыя адмоўныя з'явы масава абмяркоўваліся на студзеньскіх сходах у партыйных арганізацыях у сувязі з лістам Палітбюро ЦК. Шмат увагі было тады звернута на недахопы ў працы ў транспарце, у забеспячэнні, у тэхнічным прагрэсе, на недастатковую дапамогу навуковых пляцовак, падкрэслівалася, што нямала недахопаў існуе ў сістэме матэрыяльнай зацікаўленасці.

Ахарактарызаваўшы сітуацыю ў галіне тэхнічнага аснашчэння і прадукцыйнасці працы ў прамысловасці, тав. С. Рубчэўскі сказаў, што ў сучасны момант галоўная задача — забяспечыць поўнае выкананне заданняў 1970 года.

Затым адбылася дыскусія.

Дыскусію падсумаваў I сакратар ВК тав. А. Лашэвіч. Выразіўшы сваё задавальненне плённай дыскусіяй, ён звярнуў увагу прысутных на сур'ёзныя недахопы ў дзейнасці прамысловых адміністрацый, вынікам чаго з'яўляюцца і недахопы ў прамысловасці. Тав. А. Лашэвіч падкрэсліў, што неабходна павысіць кантралюючую ролю партарганізацый, палепшыць працу на кожным рабочым месцы, каб перамагчы існуючыя цяжкасці і як найлепш выканаць сёлетні план па ўсіх паказчыках.

Пленум прыняў пастанову, у якой накрэслены заданні ваяводскай партыйнай арганізацыі, каб запэўніць выкананне гаспадарчага плана ў беластоцкай прамысловасці на 1970 год. (яч)

NIEDZIELA 5. IV.

8.00 Program dnia; 8.05 TV Kurs Rolniczy: „Żyto jako poplon ozimy"; 8.40 „Przypominamy, radzimy"; 8.50 Dla młodych widzów: „Daleki patrol" — film TVP („Czterej pancerni i pies"); 10.40 „Serce matki" — film fab. radz.; 12.20 Dziennik; 12.35 „Pociągiem przez świat" — film; 13.00 Koncert z okazji Dnia Metalowca; 13.45 „Przemiany"; 14.15 TV Teatr Lalek: H. Ch. Andersen — „Kalosze szczęścia"; 15.10 „Wielka gra"; 16.30 Studio 63: „Szkice do portretu" — Adam Mickiewicz; 17.35 PKF; 17.45 „Piórkiem i węglem"; 18.10 „Zapraszamy na pół czarnej"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Powrót Eurydyki" — film TVP; 20.30 Teatr TV na świecie: „Ballada zaduszkowa" — widowisko TV Czeskiej; 22.00 Magazyn Sportowy.

PONIEDZIAŁEK 6. IV.

14.25 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla dzieci: „Zwierzyniec"; 17.35 „Echo stadionu"; 17.50 „Aby pustynie zakwitły" — film fok. NRD; 18.10 „Kino Filmów Animowanych"; 18.40 „Eureka"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Obrona Zamojszczyzny" („Drogi Zwycięstwa"); 20.35 Teatr TV: P. Gojawiczyńska — „Bronka" cz. III; 21.45 „Na wielkim ekranie"; 22.15 Dziennik; 22.30 Kronika Universiady.

WTOREK 7. IV.

7.30 „Marthy" — film fab. ameryk.; 9.00 Dla szkół: (kl. II i III lic.) Język polski — E. Bryll „Rzecz listopadowa"; 9.35 Przerwa; 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Śladami Kopernika"; 10.20 Przerwa; 10.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi"; 11.25 Przerwa; 12.00 „Długoterminowa służba wojskowa" („Wybieramy zawód"); 12.20 Przerwa; 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Znaczenie fotosyntezy w życiu roślin"; 13.15 Przerwa; 14.25 i 22.45 Politechnika TV I roku. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Telewizyjny Ekran Młodych; 18.45 „Na średni połysk"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 Kino Interesujących Filmów: „Marthy" — film fab. ameryk.; 21.35 „Panorama Literacka"; 22.05 Dziennik; 22.20 Kronika Universiady.

ŚRODA 8. IV.

9.50 „Klin" — film TVP („Czterej pancerni i pies"); 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Zasady"; 11.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Sprężone powietrze"; 12.25 Przerwa; 14.25 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla dzieci: „Kino Bolka i Lolka" — wieczór baśni; 17.20 TV Kurier Warszawski; 17.35 Reklama w piosence; 17.50 Program publ.; 18.15 „Sylwetki X Muzy" — Jadwiga Chojnacka; 18.45 „Przebudzenie olbrzymów" („Lenin współczesny"); 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Klin" — film TVP („Czterej pancerni i pies"); 21.05 „Swiatowid"); 21.35 PKF; 21.45 „Panna i Nicpoń" — opera komiczna z XIII wieku G. Battista-Pergolesi'ego; 22.30 Dziennik.

CZWARTEK 9. IV.

8.15 „Matematyka w szkole": „Wyniki nauczania i ocena ucznia" cz. I; 8.45 Przerwa; 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „Drogi do Polski Ludowej"; 10.25 Przerwa; 10.55 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Złota wolność szlachecka"; 11.25 Przerwa; 12.45 i 13.55 Mechanizacja Rolnictwa: „Nowe maszyny rolnicze"; 13.15 Przerwa; 14.25 i 22.40 Politechnika TV I roku. Fizyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem"; 17.55 TV Kurier Kielecki; 18.10 „Nad Odrą i Bałtykiem"; 18.40 Recital piosenkarski; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 Teatr Kobra: F. Durbridge — „Szal" odc. III; 21.15 „Świat Opery" — Marcelina Sembrich-Kochańska; Fiodor Szaliapin; 21.50 Wszechnica TV: „Gospodarka otwarta RWPG" („Sztuka liczenia"); 22.20 Dziennik.

PIĄTEK 10. IV.

9.55 Dla szkół; (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Organizacja pracy"; 10.30 „Pingwin" — film fab. pol.; 12.05 Przerwa; 14.25 i 22.30 Politechnika TV I roku. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla młodych widzów: „Szkoła Jungów Latającego Holendra". „Poly i tajemnica siedmiu gwiazd" — film; 17.40 TV Kurier Mazowiecki; 17.55 „Nie tylko dla pań"; 18.20 „Śpiewa Mieczysław Święcicki"; 18.45 Program filmowy; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Komedia z pomyłek" — nowela film. TVP wg opowiadania H. Sienkiewicza; 20.30 „Kraj"; 21.10 Teatr TV: I. Turgieniew — „Zacisze"; 22.10 Dziennik.

SOBOTA 11. IV.

8.10 „Waleczni przeciw rzymskim legionom" — film fab. rum.; 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Walczący Wietnam"; 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „Na szlakach orlich gniazd"; 12.25 Przerwa; 14.25 TV Kurs Rolniczy: „Racjonalne użytkowanie pastwisk"; 15.00 Program tygodnia; 15.20 Przerwa; 16.20 Program dnia; 16.25 „Oferty"; 16.40 Dziennik; 16.50 Teatr Młodego Widza: P. Malkow — „Zapiski komendanta Kremla"; 17.35 „Deszczowa impresja" — film fab. radz.; 18.00 „Wszystko dla najlepszego" — teleturniej; 18.30 „Pegaz"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.20 „Waleczni przeciw rzymskim legionom" — film fab. rum.; 22.00 Dziennik; 22.25 Operetka „Panna Wodna".

PIĄTEK, 3 KWIETNIA

8.05 Nowiny. 8.15 Dla przedszkolaków. 8.45 „Teatr i czas". 10.15 Nowiny. 15.00 Program dnia. 15.05 Nowiny 15.15 O obronie obywatelskiej. 15.35 „Panorama nowin". 16.05 Dla uczniów". 16.30 „Czyn". 17.00 „W. Lenin. Kronika życia i działalności". 18.30 „Sztafeta nowin". 19.15 „13 krzeseł". 20.15 Mistrzostwa Europy w tenisie stołowym. 20.45 Koncert estradowy. 21.45 Mecz szachowy. ZSRR — Świat.

SOBOTA, 4 KWIETNIA

8.15 Program muzyczny. 8.45 „Poszukiwacze". 9.15 Program muzyczny. 9.45 Przegląd międzynarodowy. 10.00 W eterze „Młodość". 11.05 Spektakl TV. 12.20 „Praca i zdrowie". 13.15 Nowiny. 13.20 „Rzeźba". 14.00 Spektakl tear. 16.00 Nowiny. 16.05 „Kronika półwiecza. Rok 1930". 17.00 Film. 18.30 „Świat socjalizmu". 19.15 „KWZ — 70". 21.15 Mistrzostwa Europy w tenisie stołowym. 21.45 Mecz szachowy. ZSRR — Świat. 21.55 Nowiny.

NIEDZIELA, 5 KWIETNIA

8.00 „Geolodzy". 8.30 „Kiosk muzyczny". 9.00 Olimpiada chemiczna. 10.00 Dla uczniów. 10.30 „Białe i czarne". 11.00 „Szkatułka muzyczna". 11.20 Filmy animowane dla dzieci. 12.00 „Godzina wiejska". 13.00 Program z Gorkiego. 13.30 Dla żołnierzy. 14.00 Wystąpienie I sekretarza KC KP Białorusi. 14.15 „Panorama nowin". 14.45 Państwowa Ludowa Orkiestra BSRR. 14.50 „Walka i twórczość". 15.15 Państwowa Akademicka Kapela BSRR. 15.20 Film o W. Chorużej. 15.50 Państwowa Orkiestra Symfoniczna BSRR. 16.00 Nowiny. 18.05 Klub Filmowy. 17.05 Państwowy Zespół Tańca BSRR. 17.10 Film TV. 17.40 Program muzyczny. 19.00 „Siedem dni". 19.45 Film fab. 21.20 Mecz szachowy. ZSRR — Swiat. 21.40 Nowiny.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 136

ЯК РЫГОРКА СУСТРЭЎ ВЯСНУ

Сонца грэе, сонца свеціць,
Ціха ў класе сядзяць дзеці.
Слухаюць апавяданне
Аб вясне цудоўнай, ранняй.
А настаўніца чытае,
Нібы дзівы раскрывае,
Усё, як казка, як карціна,
Чараў поўная краіна,
Столькі красак і праменняў
Сыпнуў зямлі час вясенні...
Захапіўся клас урокам.
А Рыгорка сядзеў бокам,
Настаўляў паважна вуха,
Ды нічога нейк не слухаў.
Думкі адплылі далёка,
На вясенніх, на аблоках.
Так і марыў пакрыёму:
— Эх, звянок бы, і дадому...

Ледзь закончыліся ўрокі,
Ўжо бяжыць Рыгорка ўскокі.
Ўжо і ў хаце. Кінуў кніжкі,
Хлёбнуў супу мо тры лыжкі,
Шапку начапіў на вуха
І шыбнуў на двор: дзе суха,
Дзе балота, лёд, вада,
Не глядзіць «герой». Гайда!
Проста з хаты пад стадолу,
Пад стадолай — на дашок,
А з дашка спусціўся долу —
Проста бацьку на мяшок
І рассыпаў у лужу сечку...
Злуе бацька: — Чорт паднёс,
Адлупцую, як авечку!
А Рыгорка? — Гоп — на воз,
З возу проста на драбіну
І з драбінай... Грах! — на бок,
«Прызямліўся», шчасце хлопцу,
Дзе саломы быў кулёк.
Хоць ад болю трашчаць косці,
Як струна, Рыгорка ўстаў,
Каб хоць бацька, зноў, у злосці
Пугай не пачаставаў.

Так да самай цёмнай ночы
Наш Рыгорка бушаваў.
Як віхор, дзе неслі вочы,
Ні кутка не прамінаў.
А вярнуўшыся дадому,
Каб ніхто хлуды не даў,
Прашмыгнуўся пакрыёму
І ў пасцель пашыбаваў.

Спіць. І сніцца яму ўночы
(Быць бы вам ў такой бядзе):
Сумка, вытрашчыўшы вочы,
Усе кніжкі ў бой вядзе.
Нібы шаблі, звоняць пёры,
А алоўкі, як штыкі,
Паднялі іх грозна ўгору
Раззлаваныя сшыткі.
Наступае на Рыгорку
Тысячны пяцёрак рад.
Ён ад страху чуць не мёртвы,
Раптам... двоек з ім атрад!
Падступаюць на падлогу,
На прыцэл ужо ўзялі...
Як далі пяцёркі бобу —
Двойкі так і паляглі.
Страх і жах схапіў Рыгорку —
Абарону чорт пабраў.
Ён прысеў, нібы пад горку...
Пад абстрэл такі папаў...
Асляпіла бляскам вочы,
Нешта з лоба ўжо цячэ,
Тут...
прачнуўся ён, ускочыў —

Сонца праз вакно пячэ.
— Цьфу, ты — мара, гэта ж позна, —
Стаў Рыгорка наракаць.
Маці глянула сур'ёзна:
— Трэ' было раней устаць.
Мігам вопратку надзеўшы,
На падворак выбег «зух»,
Не памыўся, не паеўшы,
Цугаваў, ледзь лапаў дух.
Да званка у клас з'явіўся,
Выняў кніжкі... разлажыў...
За патыліцу схапіўся:
— Я ж урокаў не вучыў...

* ✲ *

За нядбайства, так і трэба,
Ўсім Рыгоркам, па вясне,
Двойкі сыплюцца, як з неба,
І на яве, і у сне.

Софія Стаськевіч

Фота Цаф-Сянько

Софія Стаськевіч нарадзілася ў Бельску. Тут і закончыла Беларускі ліцэй. Цяпер працуе інструктарам ГП БГКТ на гарадскі аддзел у Беластоку. Друкавалася ў «Ніве» пад прозвішчам Зося Busловіч.

* ✲ *

Не пытайся, чаму я з табою,
Як ліст з вярбою
вясною.
Не пытайся — каго кахаю?
Грудзі поўныя волава жалю
я маю.
Ты не пытайся ніколі,
Чаму спяваў я вясёла
ўчора
Толькі кажы — кахаю...
Адну цябе я маю
і знаю.

Вераніка Леанюк

Новая рубрыка

В. Л. — Варшава. — Вы пішаце многа. І гэта было б несумненна добра, калі б... Ёсць у Вас вершы напісаныя ў традыцыйнай форме. Такая сістэма вершаскладання патрабуе, апрача, зразумела, сэнсоўна ўложанай думкі — ідэі (і новай, непаўторнай!), фармальных канстантаў: рыфмы, рытму, цэзуры і г.д. Нельга, пішучы, напрыклад, катрэны, самавольна, змяняць рытміку верша. Параўнайце радкі з свайго верша «Асенні вечар». Які тут разнабой —!!!

Першы радок напісаны чатырохстопным няпоўным дактылем, а другі — трохстопным амфібрахіем і дактылем. Рытм розны.

Гэта ж тое самае, што адначасова спяваць «Зорку Венеру» і «Ой бярозы ды сосны».

Рыфмаванне ў традыцыйным вершаскладанні выпаўняе немалаважную функцыю і адмаўляцца ад яго нельга. А ці ж гэта рыфмы: подыхам — родам, месяц — лётаць, закінуў — закінуць? Рыфмаванне дзеясловаў (Вашыя: далятае — блытае, знікла — панікла, заносіць — просіць) лічыцца непаэтычным.

Трэба звяртаць таксама ўвагу на недалюблiваемую Вамі граматыку. Многа памылак! Многа дыялектызмаў. Няхай дыялектнае слова будзе часцінкай золата ў літаратурнай мове, а не наадварот.

І некалькі слоў аб т. зв. «сучаснай» сістэме вершаскладання. Вядома, што яна ахвотна адкінула рыфмаванне. Але арганізуючай моўны матэрыял адзінкай зноў з'яўляецца рытм. А Вы ад гэтага адступаеце. Чаму? «Сучаснае» вершаскладанне патрабуе вялікай адказнасці за слова. Трэба цаніць кожнае слова. Вы вельмі ж гаварлівая, і выходзіць проза. Дайсці да «сучасных сістэм» можна, грунтоўна ведаючы папярэднія. Веды па тэорыі неабходны. Жадаем поспехаў. Не забывайце пра нас.

Н. А. — Варшава. — Дзякуем за мілы ліст. Заахвочваем пісаць далей. Прысылайце нам матэрыялу больш і часцей. У прысланых Вамі «Калі ты маўчыш» і «Падае снег» няма паэтычнага агню.

Эд. Яр. — Б-сток. — Вашыя спасцярогі аб «Загснах» С. Яновіча не ўносяць нічога новага ва ўжо сказанае. Не выкарыстаем.

АБ ПАЭЗІІ ЯНА ЧЫКВІНА

Вядома, што шлях для беларускай паэзіі на Беласточчыне пракладалі Алесь Барскі, Яша Бурш і Віктар Швед. У творчым гушчары кожны з іх знайшоў уласную сцяжынку.

У гэтай кампаніі паявіўся вось новы чалавек: Ян Чыквін, два зборнікі якога нядаўна выдала Галоўнае праўленне БГКТ.

Ён таксама пайшоў сваёй дарогай. Ад Віктара Шведа адрознівае яго больш глыбокае адчуванне і больш частае выкарыстанне метафары як асноўнага матэрыялу да пабудовы паэтычнага вобразу; Алесю Барскаму супрацьстаўляе ён спакайнейшы тон сваёй паэзіі; са сцяжынкай Яшы Бурша размінаецца сваімі прыхільнымі адносінамі да традыцыйнага паэзіятварэння, выпрабаванага пад пяром самых яснейшых зорак на небе гісторыі літаратуры.

Чаго тады Ян Чыквін шукае ў паэзіі, чым стараецца зацікавіць нашу ўвагу, якія вартасці і пачуцці хоча пасеяць у нашай свядомасці?

У першым зборніку, які аўтар назваў «Іду»*), знайшоў я нейкіх 20 вершаў (на 43 там змешчаных), якія занялі маю ўвагу, да якіх, напэўна, буду яшчэ вяртацца. Чыквін шукае слоў («Нам трэба слоў», стар. 9), якія проста, але праўдзіва і глыбока адлюстравалі б нашае жыццё, адкідае, гоніць прэч ад сябе словы «ліслівыя», «падманлівыя». Толькі гоніць іх неяк не вельмі рашуча. Часта, асабліва ў зборніку «Іду», здараецца, што аўтар паддаецца націску слоў, у якіх топіцца мастацкі эфект твора. Прыклады: у прыгожым вершы «А поўначы не спяць...» («Іду», стар. 41), які, напэўна, варта пакласці на музыку, лічу зусім непатрэбнай апошнюю страфу; сэнс і глыбокі настрой цудоўнага верша «Вячэрні госць» («Іду», стар. 43) псуюць, па-мойму, тры апошнія радкі; з разумнага і вельмі шчырага верша пра каханне («Іду са спаткання»...», стар. 56) я ахвотна выкінуў бы аж 20 слоў, а аставіў бы 19, узмоцніўшы такім чынам адчуванне шчырасці ў выяўленні пачуццяў.

У другім зборніку, які аўтар назваў «Святая студня», «перагавораных» твораў ужо амаль няма. Тут паэт праяўляе свядомую адказнасць за эканоміку слова, а такія вершы, як: «Паэзія» (стар. 9), «Даспелае сонца» (стар. 10), «Вяртанне», (стар. 13), «Партытура» (стар. 17), «Трывожная раніца» (стар. 27), паказваюць даволі шырокія магчымасці, якімі карыстаецца Ян Чыквін для кшталтавання са слоў сваіх паэтычных малюнкаў.

Асаблівай увагі з мастацкага пункту гледжання заслугоўваюць паэма «Беларуская дзяўчына» (зборнік «Іду», стар. 72) і цыкл санетаў (зборнік «Святая студня», стар. 33). Такога тыпу твораў дарэмна шукаць у зборніках іншых нашых «белавежцаў». Паэма «Беларуская дзяўчына» сваімі сямю часткамі-раздзеламі пераконвае нас, што спакойнае, сапраўднае шчасце можна знайсці сярод сваіх родных, блізкіх людзей.

А санеты?.. Гэта зусім іншая рэч. Ян Чыквін спакусіўся на высакародную справу: напісаў свае «крымскія» санеты, якія яўна адгукваюцца на вядомы шэдэўр гэтага роду ў польскай літаратуры. Дакладна ацаніць вынікі гэтай спробы тут немагчыма, бо дзеля гэтага неабходна правесці падрабязны параўнаўчы аналіз. Агульна можна сказаць, што аўтар даў нам твор дакладна прадуманы і скампанаваны ў адну неразрыўную цэласць. Ды і сэнс яго вельмі глыбокі.

Героем твораў Яна Чыквіна, яго тыпам, які перадае нам свае пачуцці, з'яўляецца інтэлігент беларускага паходжання, свядомы сваей нацыянальнай прыналежнасці, чалавек загублены ў шматлюднай ананімнасці вялікага горада. Адчувае ён толькі тады поўную свабоду і шчасце, калі вяртаецца ў сваё вясковае, падпушчанскае дзяцінства, калі дарослым ужо знойдзецца там, дзе шырокія над Нарвай лугі.

Паэзія Яна Чыквіна, як сучаснае нашае жыццё, плыве спакойна праз старонкі яго абодвух зборнікаў. Не чуваць у ёй стыхійных грымот, няма ў Чыквіна вершаў, якія закранулі б за «жывое», адазваліся б гневам, заныл б бязвыхадным болем. Творы яго прывуцюжаны і прычэсаны, адлюстроўваюць малы рэалізм нашай сучаснасці.

І яшчэ варта адзначыць выдавецкія якасці абодвух зборнікаў. Іх тэхнічнае і графічнае афармленне трэба лічыць важным дасягненнем у выдавецкай дзейнасці БГКТ. Гэтых зборнікаў не пасароміцца аніводная кніжная вітрына ў любым горадзе. Гэта заслуга таленту беластоцкага (нашага, нівацкага) мастака Стэфана Рыб'ята.

Віктар Рудчык

*) Ян Чыквін, «Іду» і «Святая студня» — зборнікі вершаў на беларускай мове. Выдавецтва Галоўнага праўлення БГКТ, Беласток, 1969—1970 гады, тыраж па 2000 экз. кожны са зборнікаў. Абодва зборнікі падрыхтавала да друку рэдактар Яніна Чэрнякевіч.

Дэбют

Ой, ЛЯЦЕЛІ ГУСІ

Ой, ляцелі гусі
Грайце
Завіруйма ў танцы
Мы ўбачым іх крылы
Вялікія
Недасяжныя
Дайце нам гэтыя крылы
Мы ўзляцім
Над шырокім прасторам
Будзем смяяцца
Які наш свет малы
І калі
Упадзем
На зямлю чорную
Мы ўбачым
Свет
Вялікі
І мы без крылаў
Дзе яны?
Гусі забралі...
Ой, ляцелі гусі...

Надзея Артымовіч

Пачатак на стар. 1

ЗАПРАШЭННЕ ДА СПРЭЧАК

Вельмі часта прыходзілася прасіць і заахвочваць да выступлення на старонках «Нівы». А вось ад гаспадара павета, ад старшыні прэзідыума ПРН у Гайнаўцы нягледзячы на шматразовае запрашэнне, так мы і не дачакаліся голасу ў так істотнай справе для павета. Гэтая абыякавасць, гэты песімізм («а што гэта паможа?») стаецца амаль што сімвалічны.

Ці трэба тады лічыць, што нівяўская дыскусія была няўдачнай, што пераўтварылася яна ў пустое адштурхванне на паперы мяча, папэцканага балотам адсталасці?

Не нам адказваць на гэтае пытанне. Усё залежыць ад таго, ці партыйнае і дзяржаўнае кіраўніцтва Гайнаўскага павета захоча ўважна прасачыць усе выказванні, ці знойдуць яны ў гэтых галасах нейкія новыя, пладатворныя думкі і цікавыя прапановы, якія можна прымяніць на практыцы.

На старонках «Нівы» свае думкі выказала 7 чалавек. Людзі гэта розныя па прафесіі і па адукацыі. З усіх іх выказванняў вынікае адна асноўная думка: **Гайнаўшчына не мусіць быць апошняй у ваяводстве, яна мае шансы хутка ўзняць з гаспадарчага заняпаду сваю сельскую гаспадарку.**

І ўжо хаця б дзеля гэтай думкі варта было правесці нашую дыскусію.

Ліквідацыя цераспалосіцы, асушка балота і загаспадараванне сенажацяў, поўная электрыфікацыя вёсак і механізацыя самых цяжэйшых палявых і дамашніх работ стварае так званую матэрыяльную аснову для далейшага прагрэсу ў сельскай гаспадарцы. Усе гэтыя працэсы зараз на Гайнаўшчыне ў поўным разгары. Праз 3—5 год будуць закончаны. Гаспадаранне на Гайнаўшчыне прыме тады новую структуру. Толькі да гэтай новай структуры неабходна дастасаваць псіхіку гаспадароў, неабходна іх навучыць, як павінны гаспадарыць пры новых умовах, калі конь, плуг і саламяная каробка сталіся далёка недастатковымі элементамі сельскай гаспадаркі. Гэты вывад таксама вынікае з выказванняў дыскутантаў.

А ўжо ў кожным артыкуле паўтаралася на розныя спосабы праблема штучных угнаенняў. Усе згодна бачаць у іх асноўную крыніцу хуткага павышэння ўраджаю. Толькі зноў бяда: аказваецца, што не хопіць проста прымяняць высокія дозы штучных угнаенняў, але трэба ведаць, як і калі іх прымяняць. Дык зноў вяртаемся да прадуцэнта. **Значыць, трэба вучыць і вучыцца.** Гэта другі асноўны вывад з нашай нівяўскай дыскусіі.

Заяўляем усім, што мы яе не спыняем, што з задавальненнем вітаць будзем кожную каштоўную думку, якая дапамагла б нашым сялянам (не толькі ў Гайнаўскім павеце) лепш ладзіць сваю цяжкую працу. Не будзе толькі ўжо гэта дыскусія на тэму «чаму Гайнаўшчына апошняя», бо Гайнаўшчына не мусіць і не павінна быць апошняй.

В. Рудчык

ГУРТОК З СЕМЯНОЎКІ

Пачынае праграму Марыя Вілюк.

Яўгенія Бірыцкая і Янка Шыманюк у «Прымаках».

Рышард Казберук чытае верш «Мая жонка».

Салістка Аляксандра Аніскевіч.

Міхась Аніскевіч чытае верш В. Шведа «Гаспадары».

Галіна Засім і Янка Бірыцкі ў «Любоўным дыялагу».

Адным з найбольш актыўных гурткоў БГКТ у Гайнаўскім павеце з'яўляецца гурток з Семяноўкі. Супольна з мясцовай арганізацыяй Саюза вясковай моладзі разгарнуў ён шматлікія формы дзейнасці. У апошні час узбагаціліся яны стварэннем калектыву мастацкай самадзейнасці. Гэты калектыў, якім кіруе настаўніца Марыя Вілюк, у адносна кароткім часе, падрыхтаваў вельмі цікавую дзвюхгадзінную праграму. Упершыню паказана яна была на вечарніцы, прысвечанай міжнароднаму дню жанчын, што адбылася 7 сакавіка г.г. у грамадскай святліцы ў Семяноўцы.

Найцікавейшай часткай праграмы, несумненна, з'яўляецца п'еса Янкі Купалы «Прымакі». Высокі ўзровень пастаноўкі сведчыць аб вялікіх здольнасцях членаў калектыву. Апрача п'есы ў праграме ёсць скетчы, гумар і беларускія песні. Сярод салістак выдзяляюцца Марыя Вілюк, Аляксандра Аніскевіч і Яўгенія Бірыцкая.

Тэкст і фота **Віктар Бура**

Пачатак на стар. 1

НЕПАТРЭБНЫЯ

Не ў гэтым аднак справа. Прысутныя ў пункце грамадскага апекуна стаяць перад сапраўднай праблемай: што зрабіць з дэбількай і ёй падобнымі псіхічна недаразвітымі жыхарамі Беластока? Пастаянную дапамогу можна даць толькі ў выпадку, калі лекары прызнаюць І ступень інвалідства. Лекары гэтага не прызнаюць. Псіхічна недаразвітыя могуць яшчэ працаваць. Але дзе? Хто іх прыме да працы?

Нашую «кліентку» нават прынялі. Працавала штосьці з месяц часу ў дайлідскім бровары ўборшчыцай. Потым звольнілі яе з працы, прысылаючы ў асяродак доўгае паясненне: звольнілі, моў, бо падапечная ўсё забывае, губіць ключы, не разумее многіх указанняў, сварыцца і г.д. Мелі рацыю. Установа патрабуе парадку. Але што рабіць з калекай?

Грамадскі апякун Францішка Арлінская, якая апекуецца дэбількай, расказвае:

— Мне яе сапраўды шкада; сядзе часам і гаворыць з сумам: «Чаму ж гэта я такая нешчаслівая? — Чаму я не маю розуму, як іншыя людзі?»

Апякун — жанчына з добрым сэрцам. Карміла падапечную, чым магла, шэраг месяцаў, не чакаючы аніякай за гэта ўзнагароды.

Пасля доўгіх стаnнняў пункта грамадскай апекі дэбільцы, пра якую расказваем, удалося нарэшце назначыць пастаянную фінансавую дапамогу. Яе справу можна лічыць закончанай. Але незакончанай з'яўляецца справа апекі над псіхічна хворымі і недаразвітымі людзьмі — асабліва ў рухлівым гарадскім грамадстве.

У. Паўлючук

Нацыянальнае пытанне прыцягвала ўвагу многіх даследчыкаў. Але буржуазныя вучоныя да гэтай справы падыходзілі з пункту гледжання буржуазіі і заўсёды абаранялі нацыянальную палітыку імперыялістычных дзяржаў.

Першымі, хто па-навуковаму падыйшоў да нацыянальнага пытання, былі К. Маркс і Ф. Энгельс. Іх доследы прадоўжыў Ленін. Глыбока даследаваўшы гістарычныя ўмовы ўзнікнення нацый, заканамернасці іх фарміравання, ён устанавіў дзве тэндэнцыі ў нацыянальным пытанні. Сутнасць першай заключаецца ў абуджэнні нацыянальнага жыцця і нацыянальных рухаў, барацьбе супраць усялякага прыгнёту, стварэнні нацыянальных дзяржаў. Сутнасць другой — у развіцці міжнацыянальных сувязей, ломцы нацыянальных перагародак, стварэнні адзінай эканомікі. Абедзве гэтыя тэндэнцыі прагрэсіўныя, але сацыяльныя ўмовы капіталізму надаюць іх дзеянню пачварны напрамак. Другая тэндэнцыя рэалізуецца шляхам нацыянальных грабяжоў і падпарадкавання адных народаў другімі, узмацняючы і нацыяналізм і нацыянальныя рухі зняволеных народаў. Супярэчнасць паміж дзвюма тэндэнцыямі ў развіцці нацый пры капіталізме непрымірымая.

У. Ленін падыходзіў да вырашэння нацыянальнага пытання з улікам указаных аб'ектыўных тэндэнцый. З мэтай нармальнага развіцця працэсу кансалідацыі нацый Ленін выставіў патрабаванне поўнай іх роўнасці, рашучай барацьбы супраць прывілегій адной нацыі і парушэнняў правоў нацыянальных меншасцей. Прынцып раўнапраўя нацый У. Ленін у роўнай ступені адносіў як да народаў, якія склаліся ў нацыю, так і да народаў, якія не склаліся, незалежна ад расы, тады як апартуністы ў асноўным прымянялі яго толькі да нацыі «белай расы».

У. Ленін адстайваў права нацый на самавызначэнне аж да аддзялення. У адрозненне ад ідэолагаў буржуазіі, якія тлумачаць права нацый на самавызначэнне толькі як права пануючай нацыі па свайму меркаванню вызначаць лёс прыгнятаемых ёю народаў, Ленін указваў, што кожная нацыя сама, свабодна, без насілля і націску павінна вызначыць свой лёс: ці заставацца ёй на тых ці іншых раўнапраўных асновах, у саставе цэнтралізаванай дэмакратычнай дзяржавы, ці выйсці з яе саставу і ўтварыць самастойную дзяржаву. Без гэтага права на раўнапраўе Ленін лічыў фікцыяй.

Побач з абаронай раўнапраўя нацый, іх самавызначэння, У. Ленін у той жа час адстайвае прынцып інтэрнацыяналізму, непрымірымай барацьбы супраць заражэння пралетарыяту нацыяналізмам. У нацыянальных рухах Ленін прызнае толькі іх прагрэсіўны бок, г. зн. абуджэнне мас ад феадальнай спячкі, іх барацьбу супраць усялякага нацыянальнага прыгнёту, за суверэннасць народа, суверэннасць нацыі. Ленін лічыў безумоўным абавязкам для марксіста адстайваць самы рашучы і самы паслядоўны дэмакратызм ва ўсіх частках нацыянальнага пытання. Значыць, падтрымка нацыянальных рухаў абмяжоўваецца падтрымкай толькі да таго часу, пакуль яны разбураюць аджыўшы феадальны лад. Пралетарыят не павінен падтрымліваць дзейнасці буржуазіі, якая імкнецца да ўмацавання нацыяналізму.

Глыбока прааналізаваўшы вопыт грамадскага развіцця апошняй чвэрці XIX стагоддзя і першага дзесяцігоддзя XX стагоддзя, У. Ленін даказаў, што ва ўмовах імперыялізму нацыянальнае пытанне з унутрыдзяржаўнага ператварылася ў міждзяржаўнае, у сусветнае, паколькі, па-першае, жменька «вялікіх дзяржаў» насільна захапіла і трымала ў каланіяльнай залежнасці велізарную большасць насельніцтва зямнога шара, і, па-другое, эксплуатацыя калоній стала адной з крыніц штучнай затрымкі падзення капіталізму наогул, а прапаганда нацыяналізму, пераваг «белай расы» — адной з састаўных частак буржуазнай ідэалогіі.

У. Ленін даказаў, што пры імперыялізме нацыянальны прыгнёт расшырыўся і абвастрыўся. У выніку немінуча паглыбляецца непрымірымы антаганізм паміж зняволенымі народамі калоній і паўкалоній і манапалістычным капіталам метраполій, узмацняецца барацьба прыгнечаных народаў супраць імперыялізму.

Наперакор «левым» і «імперыялістычным эканамістам», якія супрацьпастаўляюць барацьбу за права нацый на самавызначэнне і рэвалюцыйную ба-

ЛЮДЗІ Ў БЕЛЫМ

7 красавіка — Міжнародны дзень здароўя. Гэты ж дзень прынята ў нашай краіне святкаваць як дзень працаўніка службы здароўя.

Служба здароўя? Гэта армія людзей розных спецыяльнасцей — лекараў, медсёстраў, лабарантаў, фармацэўтаў. Сетка пунктаў здароўя апляла і нашае Беластоцкае ваяводства. Людзі ў белых халатах дайшлі туды, дзе яшчэ ў часы маладосці нашых бацькоў без акушэркі і лекара радзіліся, жылі і паміралі. Працаўнік службы здароўя стаўся цяпер неабходнасцю. Спадарожнічае нам ад нараджэння, здароўе нашае зберагае. У дзень яго свята хочам аддаць яму належнае прызнанне.

Выбярэмся сцежкамі праз Беласточчыну, якімі штодзень ходзіць працаўнік здароўя — лекар і медсястра, лабарант і акушэрка.

На польскім паўночным «полюсе холада» ў павятовых Сейнах спатыкаем Эдуарда Рытлера — кіраўніка станцыі хуткай дапамогі. У яго многа адзначэнняў за заслугі. Але мы занатуем сабе, што аб ім гавораць тутэйшыя людзі. «...Лекар глыбока гуманітарны, з вялікім пачуццём лекарскай этыкі. Многа гадоў (ад 1947), будучы адзіным лекарам у нашым павеце, прымаў 70 хворых у дзень. Цэлымі днямі працаваў на пункце аховы здароўя, а вечарамі ішоў наведваць хворых. Ноччу на сялянскіх фурах ехаў, калі трэба было, у вёскі. У цяжкіх умовах, у якіх знаходзіўся павет пасля вызвалення, прыступіў да арганізавання службы здароўя. Не лічыў гадзін працы, не аглядаўся на сябе. Хоць не было чым даехаць у вёскі, ён у хуткім часе арганізаваў сетку пунктаў аховы здароўя. Да сённяшняга дня стаіць на сваім пасту, несучы дапамогу хворым. Сярод людзей мае вялікую пашану і любоў. Аб ім і яго 44 гадах працы ў нас гавораць з гонарам».

З беластоцкай поўначы пераносімся ў паўднёва-ўсходнюю Беласточчыну, дзе сярод нашых чытачоў працуюць людзі, пра якіх пару слоў сказаць хочам. Шырока вядомы ў Гайнаўскім павеце і асабліва ў раёне Кляшчэль Аляксандр Малец — кляшчэлеўскі лекар ад 1961 года. Нястомны ў прафесіянальнай і грамадскай працы. Дзень і ноч, спякота і размокшыя палявыя дарогі яго не адстрашаюць. Вучыць, лечыць і памагае. Стаўся сімвалам чалавека нашых часоў.

Яшчэ калі Бельскі павет быў у тры разы большы, яшчэ тады — 25 год, 20 год, 15 год таму назад ад Белавежскай пушчы да другога краю павета гаварылі людзі пра бельскага доктара Пілiпчука. Верылі, што паможа ў найцяжэйшых хваробах. Слава доктара Лявона Піліпчука не пагасла і цяпер, а яго заслугі вядуцца ад 1942 года. Усе звязаны з тэрыторыяй Бельскага павета. Частка яго энергіі і сілы заложана ў новым бельскім шпіталі, дзе ён цяпер з'яўляецца ардынатарам хірургічнага аддзялення.

У аптэцы ў Нараўцы спатыкаем Люцыну Кастэцкую — заслужанага чалавека з апошняй вайны. Яе калекцыя медаляў, напэўна, вас зацікавіць: Медаль заслужаных на полі славы, Медаль за Одру, Нысу і Балтыку, Медаль перамогі і свабоды, Грунвальдскае адзначэнне, савецкі медаль «За пабеду.»

Горад Беласток — вялікі навуковы цэнтр. Не можам у нашым падарожжы прамінуць і тых, якія тут працуюць, служачы ўсяму ваяводству. У самай Ваяводскай спецыялістычнай амбулаторыі на вул. Леніна спатыкаем Ірэну Чайкоўскую, медсястру з вялікім стажам працы. Кваліфікацыі здабывала на фронце ў палявым шпіталі 2343, ратуючы савецкіх і польскіх салдат. Пасля вайны засталася пры сваёй працы. У той жа лабараторыі знаёмімся з другім ветэранам службы здароўя Станіславай Сянкевіч, медсястрой 38 год.

Беласток — таксама прамысловы цэнтр, і ў сувязі з гэтым шырока развілася тут прамысловая служба здароўя. На фастаўскім камбінаце сустракае нас адзін з заснавальнікаў тутэйшай лабараторыі — медсястра Чэслава Лебядзінская. 13 год на камбінаце яна памагае людзям і вучыць, як пазбягаць хвароб.

Павінны мы завандраваць нарэшце і ў слаўную Беластоцкую медыцынскую акадэмію — кузню кадраў службы здароўя. Вось дац. др мед. Леапольд Рэйняк — член чатырох навуковых таварыстваў. Вядзе не толькі навучальную дзейнасць, але і грамадскую. Быў членам экзекутывы учэльнянага камітэта партыі, удзельнічае ў працах рады закладовай. Ад 1966 года член ва ўладах свайго прафсаюза.

Усім працаўнікам службы здароўя, тым, якіх мы адведалі і якіх не паспелі адведаць, у іхнім дню жадаем асабістага шчасця.

Вера Леўчук

Фота Цаф — Сянько

ЗАПРАШАЕМ У НАШ ЛІЦЭЙ

У мінулым годзе Агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання ў Бельску Падляшскім адзначаў 20-годдзе сваёй працы.

Яшчэ ў 1944 годзе на толькі што вызваленай Бельшчыне ўзнікла імкненне стварыць беларускую сярэднюю школу. Увосень 1944 г. узнікла тут Беларуская гімназія. У 1946 г. яна змяніла сваю назву на Агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання. У ліцэі пачала вучыцца не толькі моладзь з Бельска, але і яго ваколіц. Знаходзіўся ён ў невялікім будынку, і таму ўмовы навучання былі не надта добрымі. Але гэта не трывала доўга, бо ў 1960 годзе быў падараваны новы будынак ліцэя.

Будынак бельскага ліцэя — вялікі і прыгожы. З году ў год патрабуе многа новай моладзі. Ужо пачаўшы ад мінулага года ўзніклі тры першыя класы «а», «б», «ц». Вакол ліцэя згуртаваўся вялікі грамадскі актыў, які заўсёды і на кожным кроку прыходзіць з дапамогай ліцэю.

Год таму назад пабудавана тут спартыўная пляцоўка, дзе летам адбываюцца фізкультурныя заняткі, а зімой вучні ездзяць на каньках. У школе знаходзіцца вялікая прыгожая святліца, дзе вучні, якія чакаюць цягніка ці аўтобуса, рыхтуюць урокі ці праводзяць вольны час. Тут знаходзіцца тэлевізар, радыё і многа цікавых часопісаў, газет і кніжак. У святліцы знаходзіцца таксама наша школьная бібліятэка. У ліцэі ёсць таксама зубны ўрач і ўрачэбны кабінет, дзе кожны дзень можна сустрэць лекара і сястру. Кожную зіму ў школе рыхтуюцца абеды, гэта карысна для вучняў, якія жывуць на станцыі ці даязджаюць. Працуе ў ліцэі вучнёўскі кааператыў. Тут можна купіць не толькі школьныя прыборы, але і харчавыя прадукты. У школе адбываюцца розныя ўрачыстасці, конкурсы, а таксама амаль кожную суботу вучні арганізуюць патанцоўкі. Беларускі ліцэй — гэта цэнтр культуры. Трэба адзначыць, што задача сучаснай школы — гэта не толькі даць вучням традыцыйныя веды, але і падрыхтаваць іх да жыцця ў калектыве, да будавання шчасця супольна з усімі, хто гатоў да дзейнасці на карысць усяго грамадства. Гэтым мэтам прысвечана наша праца на ўроках, пазаўрочная праца, а таксама ў вялікай меры дзейнасць маладзёжных арганізацый ЗГП, а таксама ЗМС, ЛОК і іншых. Да заслуг нашай школы належыць і тое, што вучні нашыя часта займаюць перадавыя месцы ў міжшкольных конкурсах пад назвай «Алімпіяда ведаў аб Польшчы і сучасным свеце». У мінулым годзе наша каманда заняла I месца. У нас ёсць таксама школьны хор, а апрача гэтага, група дзяўчат, якая заняла на конкурсе савецкай песні другое месца. Бельскі беларускі ліцэй групуе таксама добрых матэматыкаў. Не было такой алімпіяды, каб наша школа не заняла добрага месца.

Вельмі цікава вучыцца ў нашай школе.

Вера Ахрымюк

вучаніца III а класа Бельскага беларускага ліцэя

Фота Цаф — Сянько

рацьбу рабочага класа за сацыялізм, У. Ленін разглядаў іх у рамках іх узаемасувязі, як дзве формы барацьбы адзінага сусветнага рэвалюцыйнага прагрэсу. Сацыялістычную рэвалюцыю ў сусветным маштабе Ленін разглядаў не як адну бітву, а як гістарычную паласу грамадзянскай вайны пралетарыяту з буржуазіяй у перадавых краінах і цэлага шэрагу «дэмакратычных і рэвалюцыйных, у тым ліку нацыянальна-вызваленчых, рухаў у неразвітых, адсталых і прыгнечаных нацыях».

У сувязі з гэтым Ленін лічыў інтэрнацыянальным абавязкам рабочага класа падтрымку нацыянальна- вызваленчых рухаў, няўхільнае правядзенне права ўсіх нацый на самавызначэнне. Толькі на гэтай аснове магчыма адзінства працоўных усіх нацыянальнасцей, адзінства барацьбы прыгнечаных народаў каланіяльных і залежных краін і рабочага класа метраполій супраць агульнага ворага — імперыялізму.

Кастрычніцкая рэвалюцыя ўпершыню на практыцы пацвердзіла прадбачанне Маркса, Энгельса, Леніна аб тым, што, вызваляючыся ад эксплуатацыі, пралетарыят адначасова вызваляе народы ад нацыянальнага прыгнёту, адкрывае перад імі шлях да сапраўднага нацыянальнага адраджэння на новай сацыялістычнай аснове. (а-ха)

НОВЫ "ЗБОРНІК СЦЭНІЧНЫХ ТВОРАЎ"

Другі зборнік сцэнічных твораў адрасаваны драматычным гурткам. У ім дзесяць п'ес, у тым ліку пяць для школьнай сцэны. Друкаваны зборнік таннай тэхнікай, выйшаў малым тыражом у 500 экземпляраў. Пры выдаванні кніжачак сцэнічных твораў варта памятаць, што служаць яны не толькі для сцэны, але і для пачытання наогул.

Падборку і апрацоўку п'ес зрабіла Яніна Чэрнякевіч — па штодзённай прафесіі рэдактар «Зоркі». Пяць кароценькіх школьных п'ес прадстаўляюцца міла і даступна; кожны клас мае тут выбар: ад таямнічай казкі пра дзеда Мароза да вялікай праблемы — самастойнасці ў жыцці. Пытанне толькі можна паставіць: ці аж такі ўжо трапны выхад — выдаваць разам п'есы рознага роду і для рознага ўзросту?

Больш будуць нас цікавіць у нашай рэцэнзіі пяць п'ес для дарослай сцэны. Маем у зборніку такія: «Злавацца не трэба» — В. Зуба, «Цудоўная дудка» — В. Вольскага, «Урок танца» — Ул. Адаеўскага, «Вываражыла» — Ю. Геніуша, «Люцынка-інжынерыха» — С. Яновіча. У зборніку п'есы для дарослых займаюць 186 старонак друку на ўсіх старонак 230.

Тры першыя п'есы — аўтараў Савецкай Беларусі. Першая — гэта даўгаватая гісторыя пра 61-гадовую жанчыну, якая ў сваім узросце пачула небывалы прыліў жыццёвай энергіі, кінула адвечную кухню, прытульнага мужа і пайшла на працу. А на працы з тыпова бабскай энергіяй ўзялася ліквідаваць усялякае зло: гультайства, п'янства, зладзейства, зазнайства, куматэрства і ўсялякія іншыя людскія дурасці. Сваю ўпартую барацьбу даводзіць да канца: становіцца загадчыкам рабочай сталоўкі і ад гэтага часу свеціць прыкладам сумленнай працы, што аж газеты аб ёй пахвальныя гімны складаюць.

Другая п'еса «Цудоўная дудка» — гэта апрацаваная для сцэны па матывах народных казак гісторыя пра найбольшага нацыянальнага беларускага героя, лірычнага і хітрага, дабрадушнага і непадкупнага Янку — пастуха. Ён не толькі канцлера, астролага і караля перахітрае, але і самога страшнага велікана вакол пальца абводзіць. У зборніку апынуліся малыя фрагменты вялікай п'есы В. Вольскага — беларускага аўтара, які з вялікай цеплынёй і любоўю, прыгожай мовай малюе вобразы людзей, прыроды, зямлі.

«Цудоўная дудка» выдаецца мне найлепшай п'есай у зборніку, найбольш прыгоднай для мастацкай самадзейнай сцэны. Яе лёгка вучыць, бо меладыйная, у ёй многа здаровага смеху і жыццёвай мудрасці. Гэта найлепшы арыенцір, як і якія п'есы можна ствараць. Нават не трэба ў муках выдумляць зместу. Колькі яго ў народных казках! Толькі браць поўнай рукой і перакладаць на мову сцэны. Крыніца казак і ўвогуле народнай культуры ў нашай, на Беласточчыне, мастацкай самадзейнасці зусім не выкарыстана, зусім запушчана, парасла крапівой і лапухамі. Крычаць буду заўсёды: вы, шматлікія і здольныя нашы беларускія паэты і пісьменнікі ў Польшчы, вазьміцеся за народную спадчыну, сарвіце лапухі, пад імі чыстае золата, невычэрпная крыніца творчай інспірацыі і багаты матэрыял.

Трэцяя п'еса «Урок танца» — сентыментальная гісторыя пра дзяўчынку год 12, бацькі якой развяліся, жывуць кожны сабе і нават добра адчуваюць сябе. Кепска, цяжка і сумна толькі адной беднай, самотнай на свеце Зосі. Гэта адзіная сумная п'еса ў зборніку.

Далей ідуць дзве п'есы радзімых аўтараў: Юркі Геніуша «Вываражыла» і Сакрата Яновіча «Люцынка-інжынерыха». Юркава спадабалася, толькі выбачыць яму — маладому чалавеку — не магу ягонай штучнай архаізацыі. Навошта, Юрка, такога сучаснага чалавека, як твой солтыс, адзяваеш у вышываную кашулю і падпярэзваеш саматканым поясам! Які ж солтыс, будучы солтысам, так адзенецца? Каб з яго смяяліся? Саматканая кашуля і пояс, вядома, былі б добрыя, калі б п'еса расказвала прыкладна пра часы 30-гадовай даўнасці. Але ў 1970 годзе так адзяваць солтыса лічу лішнім. Такое культываванне народнай традыцыі — гэта непаразуменне. Таксама час ужо вывесці з нашых сучасных п'ес мятлу, а зусім не шкодзіла б даць у рукі гаспадыні Алёны ці іншай пыласос. І адзяваецца няхай Алёна па-сучаснаму, па моднаму, а не ў запэцканую, доўгую, старую спадніцу і насунутую на вочы хустку! Усё гэта важна, калі ўсур'ёз хочам нешта значыць у мастацкім руху і беластоцкай культуры.

Сакратава сатырычна-патрыятычная п'еса «Люцынка-інжынерыха» мне найменш спадабалася ў цэлым зборніку. Яновіч, які піша розныя літаратурныя гатункі, здаецца, найменш мае шанцаў у драматургіі. А мо вінавата Сакратава ідэя: высмяяць усялякіх беларуска-вясковых хамелеонаў, якім даволі ў горад, і адразу, як могуць, скрываюць сваю беларускасць. А найперш мяняюць імёны. Яновіч даказвае, што гэта ім жа самім хамелеонам бокам вылазіць — раз не ўмееш сам сябе шанаваць — не чакай такога ад іншых. Сакратава ідэя прыгожая (і трэба яе ўзнімаць), але п'еса гучыць штучна. Штучныя даўгаватыя песні, уласна кажучы, адаўтарскія вершы, якія трэба спяваць на мелодыі найбольшых польскіх шлагераў накшталт «Не пшыносьмі квятув, дзевчыно». Штучны і сам хлапец, якога завуць Анджэй — беларускі дадатні герой, але ён нічога не робіць на працягу ўсяе п'есы, адно раве пры гітары сумныя гімны, якія пачынаюцца ўсе ад слова — прыказу ці суцяшэння: не плач. Замнога бадай у п'есе і публіцыстыкі, ды С. Яновіч журналіст жа, і спраўней яму ідуць артыкулы на патрыятычныя тэмы, чым п'есы. Журналісцкая жыла выходзіць у аўтара таксама ў форме. Яна ў п'есе вельмі пабльытаная. А вось прыклад на гэта:

Манька. Бачыце яго? (Падперлася рукамі пад бокі). Пытае, куды мяне панясло? (Люба спакойна павярнулася да люстэрка і зноў мерае сукенку, як бы нічога не здарылася, ды пачынае спяваць: ля-ля-ля...) Рук-ног не чую ад беганіны па гаспадарцы, а ты адно каня дагледаць ведаеш. (Гаворыць усё галасней і галасней). Табе конь важней жонкі, і г.д. і г.д.

Зусім лішнія гэтыя паясненні ў дужках, і можна мець вялікую прэтэнзію да рэдактара зборніка, што не пагуляў сваім алоўкам і не павыкідаў баласту. Тое ж самае датычыць п'ес аўтараў з БССР. Проба прыстасавання іх для нашых драмгурткоў ёсць, але занадта слабая, замала смелая. Ясна, што перарабляць цяжэй, чым пісаць, але калі трэба?.. Тады трэба — крэсліць, выкідаць без ніякай аглядкі!

Вера Леўчук

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ГАРБАТА (ЧАЙ)

Гарбата была вядома ўжо тры тысячы год да нашай эры. Завандравала да нас у XVII стагоддзі. Кожны год мы выпіваем каля 500 мільярдаў шклянак гарбаты. Найбольш гарбаты прадукуюць Індыя і Цэйлон (55%), рэшту Кітай, Інданезія, Савецкі Саюз, Паўднёвая Амерыка, Усходняя Афрыка.

Як сцвердзілі дактары, гарбата, у склад якой уваходзіць, між іншым, кафеін, пабуджае арганізм, узмацняе яго, завастрае рэфлекс.

Дзякуючы свайму хімічнаму складу, гарбата ахоўвае зубы перад прухніцай, а таксама ўжываецца як лёгкі мачагонны сродак.

Ад гарбаты не патаўсцееш, калі будзеш яе піць без цукру.

Аднак злоўжываць гарбатай нельга. Калі яе п'юць занадта многа, то яна можа зрабіць адмоўны ўплыў на нервовую сістэму.

Як запарваць гарбату?

Перш за ўсё гліняны ці фарфаравы чайнічак трэба выпарыць гарачай вадой і добра напрэць. Пасля гэтага ўсыпаць гарбату (больш-менш па чайнай лыжачцы на шклянку). Заліць гарбату малой колькасцю кіпятку, прыкрыць і пакінуць на некалькі мінут. Даліць кіпятку і даць пастаяць яшчэ мінут 10. Нельга аднак дапусціць да таго, каб есенцыя закіпела.

З гарбаты можна рабіць розныя напіткі.

Вельмі смачная, напрыклад, **астуджаная гарбата з лімонам.**

Можна зрабіць з гарбаты так званы **«разаграваючы» напітак.** У кожную шклянку трэба палажыць скрыгельчык лімона і апельсіна, уліць 2 чайныя лыжачкі гарэлкі ці каньяку і заліць усё гэта моцнай, пасалоджанай, вельмі гарачай гарбатай.

Дасканалы напітак вы атрымаеце, калі негарачай гарбатай зальеце: 2 нарэзаныя скрыгельчыкамі апельсіны і 2 лімоны, перасыпаныя цукрам, ды абрыкосы, персікі ці добрыя слівы, вынятыя з кампота (перад тым, як заліць гарбатай, трэба, каб усё гэта 1—2 гадзіны настаялася, палітае лімонным сокам). Падаючы напітак, дадаем у кожную шклянку крыху лёду.

Гарбату на вішнях ад наліўкі робім так. Запарваем звычайна, дадаючы спіральку лімоннай скуркі. Працэджваем яе, дадаючы 8 лыжачак цукру на паўлітра гарбаты. Ахаладжваем. Дадаем споры кілішак каньяку і 2 лыжкі вішань ад наліўкі. Падаем з лёдам.

Гаспадыня

КАЛІ БАГІ ГУЛЯЛІ Ў МЯЧ...

Багі старажытных мексіканцаў любілі гульню ў мяч. Але калі людзі гулялі пругкім каўчуковым мячом, то багі падкідвалі каменныя шары. У тых месцах, дзе спаборнічалі багі, засталіся россыпы каменных шароў самай рознай велічыні — ад некалькіх сантыметраў да трох метраў у дыяметры. Больш за ўсё шароў засталося ў раёне Халіска паблізу горада Аулалулкадэ-Мерказо ў Мексіцы, у Палмар-Сур у Коста-Рыцы і ў раёне горада Лос-Аламос у штаце Нью-Мексіко ў ЗША. (Заўважым у дужках, што ўсе гэтыя раёны вызначаюцца актыўнай вулканічнай дзейнасцю).

Старажытныя майя шары ўшаноўвалі, а самым буйным прысвойвалі імёны. Старажытным было ўсё зразумела: і што ўяўляюць сабой шары і як яны з'явіліся. Сучасным вучоным значна цяжэй: багі страцілі аўтарытэт, а таму ні першае, ні другое для вучоных не зразумела.

Ітак, самае важнае: адкуль узяліся каменныя шары? Існуюць два віды шароў — абсідыянавыя і гранітныя — і два пункты гледжання на іх паходжанне. Адзін з іх сфармуляваў амерыканскі прафесар Роберт Сміт.

...Накшталт лавіны, распаленай да тысячы градусаў, вулканічны попел запаўняе чашу даліны. Па меры таго як попел ахалоджваецца да 500—700 градусаў, пачынаецца працэс, які нагадвае ўтварэнне лёду ў вадзе. Навокал бясконцых шклопадобных часцінак зліпаецца шчыльны попел. А паколькі ціск у газе (па вядомаму любому школьніку закону Паскаля) распаўсюджваецца раўнамерна ва ўсе бакі, гэтыя ўшчыльненні набываюць форму шара. Але і гэта яшчэ не ўсё: працягваючы ўвесь час павялічвацца ў аб'ёме, шары, нарэшце, проста знікаюць — яны зліпаюцца адзін з адным. Аднак ля дна даліны ахалоджванне адбываецца значна хутчэй, так што тут шары цвярдзеюць раней, перастаюць расці і не зліпаюцца адзін з адным. Праходзяць стагоддзі, вецер і дождж размываюць пласт попелу, што зліпся, і россыпы «каменных мячоў» адкрываюцца сонцу.

Тэорыя гэта пацвярджаецца лабараторнымі даследаваннямі: яны паказалі, што шары з Халіска ўзніклі ў трацічны перыяд. Чалавек жа, як вядома, з'явіўся ў чацвярцічным перыядзе.

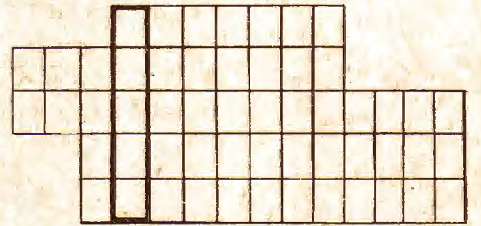
Але як растлумачыць з'яўленне гранітных шароў? «Вулканічная» ж тэорыя да іх не прымяняецца, тым больш, што некаторыя з іх, напрыклад, гіганцкі шар з Коста-Рыкі, адшліфаваны так, як могуць адшліфаваць толькі рукі чалавека. Тут у вучоных — поўная яснасць. За выключэннем хіба што такога моманту: якім чынам людзі, узброеныя толькі каменнымі прыладамі, змаглі зрабіць гэта?

Створаныя прыродай абсідыянавыя шары паслужылі, верна, узорам для майя (якія, натуральна, — не сумняваліся ў «боскім» паходжанні першых шароў), і выдатныя майстры «вытачылі» з глыб граніту вялізныя шары вартыя забавы багоў або чалавечай павагі.

Але як, якім чынам удалося ім надаць найцвярдзейшаму граніту, такую дасканалую сферычную форму, застаецца пакуль тайнай, такой жа, як тайна вялікіх пірамід, пакінутых у джунглях магутным і загадкавым народам майя.

Літаратурныя ГУЛЬНІ

• ПЯЦЬ ТВОРАЎ •

По дадзеных урыўках успомніце назвы твораў і ўпішыце іх у клеткі па адной літары. У выніку, ў вертыкальным слупку, абведзеным тлустым шрыфрам, вы прачытаеце прозвішча аўтара.

1. Не дзіва, што тут, каля крынічкі, кіпела жыццё, бо кожнаму хацелася стаяць бліжэй да вады, каб палюбавацца на сваё ўласнае хараство ў яе люстры, як гэта любілі рабіць прыгожыя краскі. Другім хацелася паслухаць цікавую музыку, якую складалі дробненькія хвалькі, скачучы з каменчыка на каменчык, трэція блукалі тут, каб крыху адпачыць у прахалодзе бліскучых хваль, чацвёртыя гарнуліся сюды — проста гледзячы на другіх.

2. На ўсходзе сонца грае
Пералі́ўным блескам,
Сыпле золата над гаем
І над пералескам.

3. Дзеравяная сцяна аддзяляла кватэру Лабановіча ад школьнае залы, і, каб папасці туды, трэба было толькі адчыніць нізкаватыя дзверы. Як толькі разднела і ўзыйшло сонца, пачалі збірацца вучні. Кожны іх крок, кожны рух і вымаўленае слова чуліся ў кватэры настаўніка.

4. Макарка маўчаў, баючыся хоць на момант спусціць з вачэй незнаёмага чалавека. У меру таго, як чалавек гэты падходзіў да хмызняку, узрастала хваляванне Макаркі і Лёніка. Вось ён параўнаўся з зараснікам. Яго постаць нібы на момант спынілася, а потым раптам знікла.

5. Даўно ўжо аставаліся тут восы. Ні для каго гэта не было ні дзівам, ні клопатам вялікім: ну, жывуць — няхай сабе здаровыя жывуць. Чым, напрыклад, аса горш ад авадня або сляпня? І то брыда, і то брыда. Але калі прырода пусціла іх на свет, то можа яна мела на гэта свой погляд.

Як адказ трэба прыслаць названыя творы і прачытанае прозвішча аўтара.

Адказы просім прысылаць на наш адрас: Redakcja tyg. „Niwa", Białystok, ul. Wesołowskiego 1. да 2 красавіка 1970 г.

Адказ з 12 нумара ад 22.III.1970 г.

Не прасі, не спадзявайся
Ты на дапамогу,
Сам з нягодамі змагайся,
Сам прабі дарогу!

Рэдагуе **А. Карпюк**

У тэатры імя Ал. Вянгеркі

«СКАНДАЛ У ГЕЛЬБЕРГУ»

П'еса ў трох актах.

Рэжысёр — Браніслаў Орліч, сцэнаграфія — Ванда Чаплянка. На здымку: (злева) Данута Карыцкая (Гільда Дзідэрых) і Станіслаў Сякерскі (Караль Грабер). (вл)

Чэрць стагоддзя назад

НЕ З КОЖНЫМ ХОДЗЯЦЬ У РАЗВЕДКУ

Шчыра кажучы, недзе пад сэрцам жыла трывога, што мы абодва можам загінуць, не дачакаўшыся сваіх. І звесткі, сабраныя з такімі цяжкасцямі, дарэмна прападуць. Ад іх жа мог залежаць і поспех наступлення нашых, і жыцці многіх савецкіх воінаў, якім трэба будзе штурмаваць прускія бастыёны. Склалася такая сітуацыя, пры якой нам прасцей было здабываць звесткі, чым перадаваць іх. Вось я і падумаў, калі да нас далучацца Громаў і Лазавы, аднаго з іх пашлю з Генкам за лінію фронту, для сувязі. Урэшце, трэба будзе з імі паслаць і карту, перададзеную нам нямецкім маёрам, блакнот і іншыя паперы. Калі ж ім не ўдасца прабрацца да сваіх, то копіі ўсіх здабытых матэрыялаў застануцца тут, у нас.

Я падзяліўся гэтымі думкамі з Генкам. Ён моўчкі выслухаў мяне, і цішыня непрыемнай мяжой лягла паміж намі.

— Пойдзеш? — нарэшце парушыў я гэту мяжу.

— Калі загадаеш... Добраахвотна не пайду, — адказаў Генка, і ў голасе яго адчувалася крыўда. — Калі ісці, то ўдваіх з табой. І як мага хутчэй.

К вечару сыпоў снег. Мы праверылі перш-наперш «паштовыя скрынкі». Цяпер іх было ўжо тры, калі не лічыць тую, што засталася за каналам Тымбер, на былой галоўнай базе «Джэка». Усе яны былі пустыя. Чаму ж маўчаць Аляксей з Іванам?

— Мо іх ужо вывезлі? — выказаў меркаванне Гена.

— Магло быць і так. Пачакаем, — адказаў я, стараючыся не траціць надзеі.

Громаў і Лазавы з'явіліся нечакана. Было яшчэ відно. Спачатку мы пачулі іх галасы над самай сваёй зямлянкай. Адышоўшыся, яны з усёй сілы стукнулі па сасне тры разы так, што рэха пакацілася па лесе. Мы выглянулі са сваёй нары: яны стаялі без усякай асцярогі. Скарыстаўшы момант, калі яны стаялі да нас спіной, мы непрыкметна вылезлі і паклікалі іх. Хлопцы аж здрыгануліся ад нечаканасці.

— Цьфу ты! Аж спужаўся! — махнуў рукой Громаў. — Усё роўна як з-пад зямлі выскачылі.

— Так і ёсць — з-пад зямлі. Хваста ніякага за сабой не прыцягнулі?

— Ды не. Не павінны...

— Значыць, застанецеся з намі?

Нам хацелася неяк урачыста адзначыць вяртанне Аляксея і Івана з палону ў рады Савецкай Арміі. Я звярнуўся да іх прыкладна з такімі словамі.

— Вы прынялі прысягу верна служыць Радзіме. Ніхто не знімаў з вас гэтага свяшчэннага абавязку. Пасля ганебнага палону вы зноў уступілі ў рады Чырвонай Арміі і будзеце працягваць нялёгкую і вельмі адказную службу ў дэсантнай разведгрупе.

Генка падаў Аляксею аўтамат, тры гранаты, патроны.

— Віншую з вяртаннем у рады Чырвонай Арміі, — паціскаючы руку, сказаў Генка.

— Маладзец, праўна гаворыш, — пахваліў яго Лазавы.

— Трэба адказваць: «Служу Савецкаму Саюзу!» — папраўіў яго Генка.

Громаў паставіўся да ўсяго больш сур'ёзна.

Усю ноч паглыблялі зямлянку, умацоўвалі сцены і столь бярвеннямі са штабялёў. Раніцой пасяліліся ў ёй учацвярых.

— Хлопцаў у лагеры пакараюць за вашы ўцёкі? — спытаў я.

— Не. Ахову замянілі. Групу нашу распусцілі: лес ужо не валяць. Майстра Шыллята ўзялі ў армію. А другі — Райчук — захварэў. Немцы сталі быццам не тыя — памякчэлі. Кажуць, нават ёсць новы загад наконт перамены адносін да палонных, — тлумачыў Лазавы.

Увесь дзень Аляксей не змаўкаў. Усё расказваў пра жыццё ў Таганрозе, пра Пятрушынскую касу, пра сваіх братоў-рыбакоў.

Перад тым, як паслаць двух чалавек за лінію фронту, я рашыў, што трэба разведаць яшчэ хутар Шмаленберг. Што там за такая шпіёнская школа? У гэтай жа аперацыі заадно праверым і баявыя здольнасці Аляксея і Івана.

Дні праз тры пасля папаўнення групы рашылі перанесці радыёстанцыю ў зямлянку — яна была схавана кіламетраў за пяць ад нашай стаянкі.

— Пойдзеце ўтраіх, — загадаў я. — Старшым назначаю Юшкевіча.

Выйшлі вечарам. Я правёў іх і вярнуўся да зямлянкі, бо ў любы час мог прыйсці Райчук.

Яны павінны былі вярнуцца гадзіны праз тры. Час ішоў, а іх усё не было. Я пачаў ужо непакоіцца, ці не здарылася чаго ў дарозе. Тым больш, што ў тым баку чуваць былі стрэлы, хоць на стрэлы мы прывыклі ўжо не надта звяртаць увагу — так часта і ў любы час сутак чуліся яны з усіх бакоў.

Вярнуўся Генка з Аляксеем толькі пад раніцу. У руках і за плячыма ў іх нічога не было.

— А дзе ж радыёстанцыя? — спытаў я. — Дзе Іван? Куды дзеўся?

— Не ведаем, — развёў рукамі Аляксей, — ці жывы ён...

Генка расказаў, што яны на прасецы нечакана напароліся на паласаты шлагбаум. Справа ад яго была будка вартавога. Раней на гэтай прасецы, я і сам гэта добра ведаў, нічога не было. Вартавы падаў каманду: «Хальт! Пароль?» І тут пачуўся вінтовачны стрэл, за ім другі. Генка і Лазавы кінуліся ўлева, а Громаў — управа. Генка залёг

ТРЫБУНА чытачоў

ЗДОЛЬНЫ ДЭКЛАМАТАР

У пачатковай школе ў Махнатым (Гайнаўскі павет) шмат здольных вучняў. Ніна Гацута з'яўляецца добрым дэкламатарам. На ўсіх школьных, а нават вясковых урачыстасцях яна як добры дэкламатар вершаў бярэ ўдзел у мастацкай частцы.

Фота **Віктар Бура**

ЭКСКУРСІЯ НА ФАБРЫКУ

13 сакавіка г.г. пачатковая школа і школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Тапалянах арганізавалі экскурсію ў Міхалова. З дапамогай прыйшлі бацькі. Многія з іх прыехалі фурманкамі і адвезлі вучняў у Міхалова. Дзякуючы кіраўніцтву тэкстыльнай фабрыкі, усе яны ўбачылі працэс тэкстыльнай вытворчасці. Да гэтай пары мала каму з гэтых дзяцей давялося пабываць на фабрыцы. Задаволеная дзетвара з радасцю і вясёлай усмешкай вярталася дамоў. Дома расказвала яна сваім бацькам аб сваіх уражаннях.

Мікола Краўчук
Патока

З жыцця ліцэя

АЛІМПІЯДА ВЕДАЎ

У Бельскім беларускім ліцэі 28 лютага 1970 г. адбылася алімпіяда ведаў аб Польшчы і сучасным свеце. Эліміналцыі адбыліся ў фізкультурным зале. Тут прысутнічалі вучні ўсіх класаў разам з настаўнікамі. У склад журы алімпіяды ўваходзілі: мгр Таіса Калісевіч-Бялецкая (яна вяла алімпіяду), дырэктар ліцэя Мікалай Гайдук, прадстаўнік бацькоўскага камітэта, а таксама прадстаўнік школьнага гуртка ЗМС. І вось пачаўся самы цікавы момант, калі пані Бялецкая пачала задаваць вучням пытанні. Пытанні былі розныя — лёгкія і цяжкія, але вельмі цікавыя. Вучні да конкурсу былі падрыхтаваныя. Першае месца заняла каманда з III «б» класа, якая складалася з трох дзяўчат: Надзі Прахарук, Лількі Кудзік і Ірэны Кандрацюк. Яны адказалі амаль на кожнае пытанне. Другое месца занялі вучні II «а» класа: Васіль Таранта, Крыстына Лушчынская і Аліна Адамец. Дзяўчаты з III «а» класа Яўгенія Юшчук, Аліна Ваўжэнюк і Данута Хмур здабылі трэцяе месца. Хто здабыў I месца, атрымаў узнагароду.

ДАРОЖНЫ КОНКУРС

13 сакавіка 1970 г. у нашым ліцэі адбыўся конкурс ведаў аб дарожных знаках. Вёў яго наш настаўнік Мікалай Бачынскі. У конкурсе прымала ўдзел многа вучняў з усіх класаў. Пытанні былі падрыхтаваны дарожным аддзелам. Былі яны наогул лёгкімі, але і цікавымі.

Вера Ахрымюк
Бельскі беларускі ліцэй

і даў чаргу па вартавому. Некалькі разоў аклікалі Громава, але адказу не было. Прыйшлося паспешна адыходзіць. Што здарылася з Громавым, даведацца не ўдалося. Але наўрад ці трапіла ў яго куля, бо пасля другога стрэлу Генка бачыў яшчэ, як ён кінуўся наўцёкі. Калі Генка кончыў, Аляксей сказаў:

— Так і загінуць можна...

— А ты як думаў? — са злосцю адказаў Гена. — На вайне такое здараецца.

Словы Аляксея разанулі і мне слых, але я прамаўчаў і не надаў ім значэння. Быў жа чалавек пад уражаннем нечаканай і першай для яго ў такіх умовах сутычкі, страты сябра.

Не прыйшоў Громаў і ўдзень. Не дачакаліся мы яго і ў наступныя суткі. Я напісаў запіску Райчуку з просьбай паведаміць нам пра лёс Івана Громава, калі яму аб гэтым стане вядома. Аднесці карэспандэнцыю ў паштовую скрынку «партайгеноса» я выправіў Генку.

Застаўшыся з Лазавым удвух, мы доўга абмяркоўвалі план захопу «языка» з хутара Шмаленберг, у якім была шпіёнская школа. Мне не зусім спадабалася, што Аляксей занадта ўжо выхваляўся сваёй сілай і запэўніваў, што нават адзін мог бы захапіць і скруціць любога «языка». Я ведаў, як нялёгка захапіць «языка», нават калі той значна слабейшы.

Я спытаў, ці ёсць яшчэ ў лагеры ваеннапалонных надзейныя людзі, якіх можна было б узяць у нашу групу.

— Ёсць у лагеры чалавек па прозвішчу Цялегін. Быццам нічога, хлопец — свой.

Прыйшоў Генка — навін ніякіх.

(Працяг будзе)

ДОБРЫ ПРАЦАЎНІК

Вельмі хочацца сказаць некалькі добрых слоў аб працаўніку ГС у Міхалове Валодзі Малашэўскім. Ён яшчэ малады хлапец, а ўжо некалькі год працуе на адказным месцы, гэта значыць, магазінерам пры скупе бульбы.

Здаралася сялянам прывозіць бульбу ў позніх гадзінах дня і ў дні святочныя, у нядзелю. Валодзю заўсёды можна было спаткаць у сваёй хаце. Аб гэтым гаварыла вывеска на дзвярах яго скромнай, збітай з дошак канторкі. Напісаны быў яго адрас. Валодзя, нягледзячы на сямейныя справы і абавязкі, ішоў святам на работу, каб сяляне былі задаволены.

У выніку добрых адносін да людзей многія сяляне вёсак, прыналежных да ГС Заблудаў, пачалі кантрактаваць бульбу толькі ў Міхалове. Пайшла нават пагаворка між сялян «завязі ў Заблудаў, дык магазінер выцірае бульбу насавой хустачкай і паказвае, што вось такая чыстая мусіць быць бульба». Валодзя хустачкай не выцірае бульбы. А і ўстановы, якія закуплялі ад яго бульбу, былі задаволеныя таксама.

А. Кучуарк, Міхалова

З ДАПАМОГАЙ ДЗЕЦЯМ В'ЕТНАМА

Прагрэсіўныя людзі стаяць на баку гераічнага в'етнамскага народа, які вядзе барацьбу з амерыканскімі акупантамі. Наш народ добра ведае жахі вайны. Ведаем, што барацьба не абыходзіцца без ахвяр і што там, дзе цячэ кроў, застаюцца сіроты, калекі... На Гайнаўшчыне адбываюцца сходы, на якіх гнеўна асуджаюцца злачынствы амерыканцаў і іх сатэлітаў. Мы падтрымліваем справядлівую барацьбу в'етнамскіх патрыётаў за сваю незалежнасць і свабоду.

Ліга жанчын у Дубічах Царкоўных 13 сакавіка правяла такі сход, на якім усе яе члены абавязаліся аказаць матэрыяльную дапамогу для дзяцей з далёкага, а адначасова так блізкага сэрцу В'етнама.

САМАДЗЕЙНІКІ З ЧЭХАЎ АРЛЯНСКІХ

Самадзейнікі з Чэхаў Арлянскіх пад кіраўніцтвам Мікалая Корха 8-га сакавіка выступілі са сваёй праграмай у Дубічах Царкоўных. Песні, скетчы, вершы і пастаноўка «Конская кніжка» Уладзіміра Паўлючука ўсім спадабаліся. Жыхары Дубіч Царкоўных воплескамі ўзнагароджвалі самадзейнікаў за кожны нумар праграмы. Пасля канцэрта самадзейнікаў з Чэхаў Арлянскіх адбылася ў святліцы забава для моладзі.

Мікалай Панфілюк, Дубічы Царкоўныя

Дарагое Сэрцайка!

Мне 18 год, жыву на вёсцы. Моладзі ў нас вельмі мала: адны вучацца ў горадзе, другія працуюць. Спадабаўся мне адзін хлапец з нашай вёскі. Ён гаварыў мне, што і я яму спадабалася. Янэк скончыў сярэднюю школу, але працуе на гаспадарцы разам з бацькам, маці няма. У апошні час Янэк запрапанаваў мне выйсці за яго замуж. Але бацька яго не хоча, каб Янэк жаніўся са мной, а таму, што я скончыла толькі чатыры класы пачатковай школы. Янэк мяне пацяшае, што калі пажэнімся і не згодзімся з бацькам, дык выедзем у горад.

Чакаю парады, за якую вельмі дзякую.

Валя з Гайнаўшчыны

Валя! 4 класы пачатковай школы — гэта яшчэ не галоўная прычына. Цяпер жа ёсць вялікія магчымасці вучыцца, дык ты і павінна, калі ўжо не сярэднюю, дык хоць пачатковую школу закончыць. Аднак, калі б добра вучылася, раю перайсці ў сярэднюю. Мне здаецца, што тут найважнейшае тое, што ты яшчэ вельмі маладая, ды і нічога не пішаш, ці кахаеш Янка, а ён цябе, ці не. Пішаш толькі: падабаецца і я яму таксама. Але ж гэта не ўсё. Тады шчаслівая сям'я, калі жыве ў іх сапраўднае каханне. Таму раю табе не спяшацца з замужаствам, скончыць хоць бы пачатковую школу, а Янэк няхай пачакае — убачыць іменна тады — ці існуюць між вамі глыбейшыя пачуцці ці не. Павер мне, час найлепшы дарадчык!

Сэрцайка

У ШАСТАКОВЕ

Сельскагаспадарчы гурток у Шастакове існуе ад 29 чэрвеня 1957 года. У гэтай вёсцы ўсе 33 гаспадары з'яўляюцца яго членамі. Сельгасгурток мае тут трактары з поўнымі камплектамі машын. У мінулым годзе кожны з трактараў працаваў 1254 гадзіны, а гэта ўжо даволі добра. Сельгасгурток мае за мінулы год фінансавую надвышку ў суме 39800 зл. (Сярэдні ўраджай зерневых культур у вёсцы — 24 цэнтнеры з 1 га).

У Шастакове таксама добра працуе гурток вясковых гаспадынь, які налічвае 23 асобы. У мінулым годзе гэты гурток арганізаваў курс мясных вырабаў і конкурс гадоўлі хатняй птушкі. Шэсць жанчын дастаўляе курыныя яечкі да інкубатара, а многія гаспадары з'яўляюцца членамі гадаўлянай секцыі і прадуцэнтамі хатняй птушкі. Праўленне сельгасгуртка ў мінулым годзе для сваіх жанчын купіла 24 вокны для інспектаў, каб можна было вырошчваць ранную расаду. У асенне-зімовы перыяд былі арганізаваны лекцыі на наступныя тэмы: вырошчванне гародніны, птушкагадоўля, свінагадоўля, гадоўля быдла, рацыянальнае харчаванне і асабістая гігіена. У вёсцы існуе гурток гадоўлі быдла з 15 асоб, секцыя саюза плантатараў алеістых культур з 24 членаў, секцыя саюза плантатараў ільну з 17 чалавек і секцыя свінагадоўлі з 8 асоб.

У мінулым годзе ў Шастакове добра таксама працаваў калектыў сельскагаспадарчай падрыхтоўкі III-яй ступені. Дзяржаўны экзамен здало 20 чалавек. Зараз працуе там нядрэнна калектыў маладых сялян. Як рэдка дзе, у гэтай вёсцы на высокім узроўні сельскагаспадарчая культура. У грамадскай працы выдзяляецца Рыгор Мацюк.

Віталіс Назарук
Гайнаўка

У ГАЛАДАХ

Некалькі год таму назад Галады раз у месяц наведвала кінаперасоўка. Заўсёды на фільмы прыходзіла многа людзей. Але гэта доўга не працягвалася. Кінаперасоўка перастала прыязджаць, як быццам таму, што замалая ў нас зала.

Цяпер у Галадах ёсць ужо вялікая зала, але кінаперасоўка не паказваецца.

*

З Галадоў да Бельска Падляшскага 7 кіламетраў. У Бельск многа людзей з нашай вёскі даязджае да працы. Шмат таксама школьнікаў вучыцца ў сярэдніх школах Бельска, яны таксама даязджаюць. Праз Галады ў Бельск і з Бельска ездзяць аўтобусы ПКС. Але ў іх такое расписанне, што ніводным нельга даехаць на час на работу ці ў школу ў Бельск, а таксама вярнуцца дамоў. Жыхары вёскі пісалі просьбу ў дырэкцыю ПКС-у, каб змяніць расписанне, але, на жаль, аб гэтым нічагусенькі не чуць.

*

Ніна Грыгарук ужо доўгі час працуе начальнікам пошты ў Галадах. Апрача таго, што добра працуе, трэба падкрэсліць, што яна таксама добра прапагандуе часопіс «Ніва».

С. Г.
Галады

БЯЛЯВІЦКІ МБМ

Сельгасгурток у Страшаве самастойна існаваў усяго адзін год. Ідзе чацвёрты год, як пераказаў ён свае машыны: трактар, абмалотачны агрэгат, капачку, жняярку, рухавік і касілку для бялявіцкай міжгуртковай машынатрактарнай базы (МБМ). Тут згуртаваны таксама машыны гуртка з Меляшкоў і з калёніі Меляшкі. У Бялявічах усе сельскагаспадарчыя машыны маюць належны догляд. Ёсць тут на месцы слёсары, кавалі і сталяры.

Я. Цялушэцкі

У ГОНАР 100-АЙ ГАДАВІНЫ

Гарцэрская вечарына, прысвечаная 100-ай гадавіне з дня нараджэння Ул. Леніна, адбылася нядаўна ў школе ў Старым Ляўкове. На вечарыне моладзь дэкламавала вершы, спявала песні, ставіла мантаж аб Леніне пад загалоўкам «Быў тут з намі» і прымала ўдзел у «згадуй-згадулі».

Пасля мастацкай часткі адбылася гарцэрская прысяга, а на заканчэнне вечарыны — маладзёжная патанцоўка.

Зося Несцярук
вучн. VIII класа ў Старым Ляўкове

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Słuchajcie bicia dzwonów" (jugosł.), 7—8. „Wniebowstąpienie" (polski), 9—10. „Miłość surowo wzbroniona" (węgierski), 11—12.

Дубіны

„63 dni" (polski), „Wyzwanie dla Robin Hooda" (angl.), 11—12.

Нараўка

„Winetou" (jugosł.), cz. III. „Jedyna szansa" (NRD), 8—12.

Нарва

„273 dni poniżej zera" (polski), „Rzeczypospolita babska" (polski), 8—12.

Чыжы

„Alfa, Romeo i Julia" (węgierski), „Zjazd rodzinny" (węgierski), 8—12.

Дубічы Царкоўныя

„Mój stary" (polski), „Brat dr Homera" (jugosł.), 8—12.

Арэшкава.

„Deszcz padał na szczęście" (jugosł.), „Molo" (polski), 11—12.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Człowiek z karabinem" (radz.), „Opowieść znad Donu" (radz.), 8—12.

Орля

„Winetou" (jugosł.), cz. I i III.

Райск

„Człowiek z karabinem" (radz.), „Opowieść znad Donu" (radz.), 8—12.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова

„Marynarz Czyżyk" (radz.), 7—8. „Gra" (polski), 9—10. „Życie zamku" (franc.), 11—12.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Pociągi pod specjalnym nadzorem" (czeski), 7—8. „W królewstwie ducha" (jugosł.), 9—10. „Topkapi" (USA), 11—12.

Янаў

„Siódmy rok miłości" (NRD), 8—12.

Шудзялава

„Dziennik młodego małżeństwa" (fiński), „Kolekcjoner" (angl.), 8—12.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Samson" (polski), 7—8. „Wiryneja" (radz.), 9—10. „Fifi piórko" (franc.), 11—12.

Мельнік

„Przygody Tomka Sawyera" (rumuński), 7—8. „Śmierć Indianina" (rumuński), 9—10. „Flip, Flap i inni" (USA), 11—12.

Мілейчыцы

„Na miłość nigdy nie jest za późno" (węgierski), 7—8. „2 mamy i 2 ojców" (jugosł.), 9—10. „Porucznik jazdy" (radz.), 11—12.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Kamo znany osobiście" (radz.), „Kamo niebezpieczna misja" (radz.), 8—12.

Новы двор

„63 dni" (polski), „Brzoza" (jugosł.), 11—12.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego PUPiK „Ruch" NBP Nr 150-6-161 w Białymstoku. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23 Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. W-3 Nakład 7 303

Вянгерская гумарэска

ВАКАНТНАЕ МЕСЦА

Клары і Карой бачыліся штодзённа. Асаблівых намаганняў, дарэчы, рабіць ім для гэтага не даводзілася, так як яны служылі ў адной установе і нават болей таго — ў адным аддзеле. Некалькі год яны былі толькі калегамі, але ў адзін прыгожы дзень Карой раптам заўважыў зграбнасць, прывабную ўсмешку, вялікія сінія вочы сваёй каляжанкі і тут жа пачаў асаду. Гэта здарылася ў сталовай іхняй установы. На трэцяе быў макавы пірог — любімае блюда Кароя. Відаць, менавіта пірог і вочы Клары напоўнілі яго сэрца ласкавасцю.

— Кларыка, калі б мы маглі сустрэцца? — спытаў ён, і ў голасе яго прагучэла флейта.

— Дык мы ж бачымся кожны дзень, — какетліва адказала Клары.

— А мне хацелася б бачыць вас па-за сценамі нашай установы.

— Напрыклад?

Голас каляжанкі гучаў даволі суха, але вушы Кароя не чулі адценняў. Ён палічыў пытанне простым заахвочваннем і працягваў:

— Напрыклад, вы па-мойму, любіце хадзіць на футбольныя матчы. Я ахвотна буду вас суправаджаць. Можна пайсці і патанцаваць. Або на канцэрт. Як было б добра стаць вашым партнёрам!

Кларыка пацiснула плячыма і нехаця адказала:

— На жаль, у мяне увесь штат запоўнены. Малады чалавек быў ашаломлены. Яму, праўда, не ўпершыню здаралася атрымліваць адказы, але ніколі яшчэ слова «не» не было сказана ў такой бюракратычнай форме. Кларыка, відаць, адчула няёмкасць і сказала:

— У мяне ёсць вельмі мілы прыяцель, ён выкладае ў інстытуце фізкультуры. Я хаджу з ім на матчы, ён добра разбіраецца ў футболе. Ёсць у мяне і партнёр для танцаў. У мінулым годзе ў конкурсе, які праводзіў клуб, ён заняў першае месца. Што датычыць канцэртаў, то і для іх у мяне таксама ёсць адпаведны чалавек. Музыказнаўца. Ён мяне многаму навучыў.

Глянуўшы на разгублены твар маладога чалавека, Клары захацела пацешыць яго.

— Я скажу вам, калі вызваліцца вакансія, слова гонару.

Але гэта не абрадавала Кароя.

— А ці нельга ўсё ж трапіць у штат? Падумайце, Кларыка.

Яна задумалася.

— Бачыце, у мяне ёсць адна вакансія, — сказала Клары зусім цвяроза. — Вы ведаеце, я развялася з мужам... Месца мужа зараз свабоднае... Вы, бадай, маглі б... прэтэндаваць на яго...

Адар'ян Штэла

Ты глянь, якая на небе вялікая таблетка!

НІЎКА

Без слоў.

Галаваломка

Тры манеты

Дзесяць манет уложана ў трохкутнік вяршыняй уверх. Якім чынам размясціць гэты ж трохкутнік вяршыняй уніз, калі пры гэтым дазваляецца перасунуць толькі тры манеты?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

АДВАЖНЫ

— Давай зараз крыкнем: «А кароль голы!»

— Але з такой адлегласці, мы не бачым, голы ён ці не.

— Затое і ён не пачуе, што мы крыкнулі.

УВАГА!

Калі жанчына шукае мужа, які можа спяваць, іграць, расказваць ёй аб палітыцы, літаратуры, мастацтве і ўмее маўчаць, калі жонцы хочацца цішыні, то такой жанчыне патрэбны не муж, а тэлевізар.

ПРЫЧЫНА

— Я чуў, ты адзначаеш нараджэнне сына. Запрасі — грошай на пялёнкі не пашкадую.

— Запрасіў бы, ды нявыгадна: грошай ты дасі на пялёнкі, а з'ясі і вып'еш на цэлую кофдру.

У РАДЫЁАМАТАРАЎ

Сустрэліся два сябры-радыёаматары.

— Ну, як працуе твой новы транзістар?

— Як лакаматыў — свішча на кожнай станцыі!..

У СПАРТСМЕНАЎ

Да хворага спартсмена выклікалі ўрача.

— Та-ак, тэмпература ў вас трыццаць дзевяць і дзевяць дзесятых, — сказаў урач хвораму, паглядзеўшы на тэрмометр.

Хворы хутка прыўзняўся на падушцы і прашаптаў:

—А сусветны рэкорд колькі?

З КАБІНЕТА НЕ ВЫЛАЗІЦЬ

Сустрэліся дзве старыя ля студні.

— Людзі кажуць, што твой сынок у вялікіх начальніках ходзіць?

— Што ты, ёсць яму калі хадзіць — ён з кабінета не вылазіць.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ані, Гені, Іры, Марысі, Валі, Люды, Іры, Гені, Валі, Ніны, Тамары, Олі, Зіны і Валі з Бельскага павета, змяшчаем песню

POWIEDZ, STARY, GDZIEŚ TY BYŁ

SŁOWA: J. KONDRATOWICZ i J. ŚWIĄĆ
MUZYKA: KRZYSZTOF KLENCZON

Powiedz, stary, gdzieś ty był, smutną minę masz,
pewnieś zwiedził Rzym lub Krym, już niejeden raz.
Możeś wiatry w polu gnał, aż zgubiłeś ślad.
Powiedz, gdzieś pod rynnę wpadł.

Stara wiara przygarnie cię, szkoda słów,
Więc uśmiechnij się i do góry głowa.

Powiedz, stary, gdzieś ty był przez okrągły rok?
Pewnie świat nie szczędził ci zmartwień ani trosk.
I choć grałeś, nie dał los tych najlepszych kart...
Siadaj, może byś coś zjadł?

Powiedz, stary, gdzieś ty był, ileś soli zjadł?
Może urwał ci się film u podnóża Tatr?
Coś przed nami ukryć chcesz, lecz nie zwiedziesz nas,
Powiedz, już najwyższy czas.

Stara wiara przygarnie cię znów, szkoda słów.
Więc uśmiechnij się i do góry głowa.

To nieważne, gdzieś ty był,
byłeś diabła wart.
To nieważne gdzieś ty był,
nie udał się start.
Słuchaj, stary, sekret znam,
by ratować cię.
Już najwyższy czas, zakochaj się,
już najwyższy czas, zakochaj się.

— Даражэнькі, пачакай хвіліначку, я адчыню дзверы: там хтосьці стукае...

АСАБІСТА

Лорд асабіста накручвае свой тадзіннік і тлумачыць здзіўленаму лакею:

Лекар рэкамендаваў мне фізічныя практыкаванні.

ПАЛЯЎНІЧЫ

Муж вяртаецца з палявання. Жонка пытае:

— Колькі зайцаў ты забіў?

— Ніводнага, але затое я іх здорава напалохаў.

• ПАВАГА •

Сам ад сябе не пабяжыш у прочкі,
Сябе самога цяжка перагнаць,
А погляды, як модныя сарочкі,
Лягчэй за ўсё хоць кожны дзень мяняць.

Начальнік твой аматар палявання —
Ты ўслед з ягоным рукзаком бяжыш,
Паказваеш трафеі з хваляваннем
І ад замілаванасці дрыжыш...

Цябе павысілі і паважаюць болей,
Ты маеш кабінецік, хоць малы.
Начальнік прападае на футболе,
А ты яму падлічваеш галы.

Ты ў новым крэсле разгубіўся крышку,
Ды ўсё ўзважыў з чатырох бакоў:
Начальнік ловіць рыбу на мармышку,
А ты шкрабеш на юшку шчупакоў.

Цяпер нішто табе не пагражае.
Як радасна зрабілася табе!
Цябе ж начальнік любіць, паважае...
Ці паважаеш толькі ты сябе?

С. Грахоўскі

У ЗААМАГАЗІНЕ

— Ці ма-ту й-й-й-я ку-у-піць ад-д-нага шшпапугая?

— Ідзіце прэч! Неадкладна! — крычыць прадаўшчык. — Вы сапсуеце мне ўвесь тавар!

Курёзы

Буйвалы супраць сервісу

У Танзаніі адкрылася новая гасцініца для турыстаў. Некалькі элегантных пабудоў узняліся ля падножжа гары Кіліманджара. Заморскі ўладальнік гасцініцы, немец па паходжанню, мог разлічваць на вялікія даходы. Галоўнае, што прыцягвала сюды турыстаў, былі ігральны дом, плавальны басейн і, вядома, экзатычныя ландшафты.

Каб не парушыць некранутасці афрыканскай прыроды, турыстам дазвалялася карыстацца толькі адной зброяй — фота і кінакамерамі. Аднак жыхары джунгляў не ацанілі гэтай прыязнасці. Шматлікія статкі бегемотаў, буйвалаў і антылоп пачалі ўрывацца на тэрыторыю гасцініцы. Жывёла прыходзіла сюды на вадапой. Неўзабаве бетонная сцяна вакол басейна пачала абрушвацца пад цяжарам сланоў. Потым буйвалы «навялі парадак» з агарожай, і яна была разбурана ўшчэнт. Антылопам прыйшліся да спадобы архідэі і хрызантэмы.

Калі ўварванне жывёлы стала невыносным, а турысты пачалі складваць чамаданы, гаспадар паспяшаўся прадаць сваю гасцініцу пад кантору нацыянальнага запаведніка Танзаніі.

Кюўе

Складальнік энцыклапедычнага слоўніка спытаўся ў вядомага французскага натураліста Кюўе, ці лакічнае ён знайшоў тлумачэнне да слова краб — «маленькая чырвоная рыба, якая плавае задам наперад».

«Паважаны пан, — адказаў Кюўе, — ваша тлумачэнне сапраўды лаканічнае, але ў ім ёсць чатыры невялікія памылкі: крабы не заўсёды малыя, і ні ў якім разе нельга адносіць да рыб, яны не плаваюць задам наперад і чырванеюць толькі тады, калі іх вараць».

Між намі

Глупства не з'яўляецца манаполіяй дурняў.